

Центральноукраїнський національний технічний університет

Економічний факультет

Кафедра „Економіка, менеджмент та комерційна діяльність”

Допущена до захисту:

Завідувач кафедри економіки,
менеджменту та комерційної діяльності
к.е.н., доцент

_____ Тетяна РЯБОВОЛИК
„03”січня 2024 р.

(протокол засідання кафедри ЕМ та КД
№10 від „03” січня 2024 р.)

Кваліфікаційна робота

за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

на тему «Шляхи удосконалення управління акціонерним капіталом банківських установ»

Виконала: здобувачка вищої освіти

2 курсу, групи МЕ-22М

спеціальності 073 «Менеджмент»

ОПП «Менеджмент бізнес-організацій»

_____ Яна УШАКОВА

Керівник: докт. екон. наук, професор

_____ Анатолій МУЗИЧЕНКО

Рецензент: докт. екон. наук, професор,

завідувач кафедри економіки,

підприємництва та готельно-ресторанної
справи

_____ Володимир ЗАЙЧЕНКО

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ УПРАВЛІННЯ АКЦІОНЕРНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Система управління акціонерним капіталом: сутність та роль	7
1.2. Підходи до управління структурою акціонерного капіталу підприємства	11
1.3. Діагностика систем управління акціонерним капіталом підприємства	19
1.4. Особливості удосконалення системи управління акціонерним капіталом банківських установ	24
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АКЦІОНЕРНИМ КАПІТАЛОМ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	28
2.1. Організаційно-правова характеристика АТ КБ «ПриватБанк»	28
2.2. Характеристика фінансових результатів роботи АТ КБ «ПриватБанк»	34
2.3. Оцінка ефективності системи управління акціонерним капіталом з урахуванням розвитку банківської галузі	41
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКЦІОНЕРНИМ КАПІТАЛОМ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	50
3.1. Обґрунтування необхідності змін у системі управління акціонерним капіталом досліджуваної банківської установи	50
3.2. Шляхи удосконалення системи управління акціонерним капіталом досліджуваної банківської установи	52
3.3. Економічна доцільність покращення функціонування системи управління акціонерним капіталом досліджуваної банківської установи	56
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	72

ВСТУП

Економічний прогрес України зумовлює необхідність сприяння підприємницькій діяльності в рамках сучасних політичних та економічних обставин. Конституція України визнає підприємництво основним правом кожного громадянина. Отже, особи мають свободу займатися законною підприємницькою діяльністю, а держава бере на себе відповідальність за захист конкуренції в цій діяльності. Крім того, правова база встановлює основи та гарантії для ведення господарської діяльності.

У наш час переважаючим типом організації бізнесу є акціонерне товариство. Причина його популярності полягає в тому, що акціонери несуть виключну відповідальність за втрати вартості своїх акцій. Щоб забезпечити процвітання власників і максимізувати віддачу від інвестицій, вкрай необхідно оптимізувати управління капіталом підприємства.

Загальна концепція управління капіталом охоплює різні аспекти, такі як реалізація політики формування та розподілу капіталу підприємства, планування фінансової діяльності, прийняття рішень на основі цієї політики, підготовка, оцінка фінансової звітності та встановлення механізмів контролю для забезпечення виконання рішень. На більш конкретному рівні управління капіталом у контексті акціонерного товариства передбачає контроль за обмеженою сумою коштів та їх розподілом у середовищі, що характеризується ринковою невизначеністю та ризиком.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи полягає в тому, що ефективне управління ресурсною базою акціонерного товариства потребує оцінки доцільності залучення ресурсів та їх ефективного розподілу в операційній діяльності, а також реалізації стратегії мінімізації фінансового ризику та досягнення оптимальної прибутковості.

Метою роботи є виявлення шляхів покращення управління капіталом на підприємствах шляхом вивчення як теоретичних принципів, так і реальних

застосувань, що стосуються вибраного предмета. Для досягнення мети необхідно виконати наступні завдання:

- здійснити огляд системи управління акціонерним капіталом підприємства;
- розробити методичні підходи до управління структурою капіталу підприємства;
- створити діагностичну модель управління акціонерним капіталом підприємства;
- оцінка потенціалу вдосконалення системи управління акціонерним капіталом підприємства;
- провести аналіз та оцінку системи управління акціонерним капіталом підприємства;
- запропонувати стратегії розвитку акціонерного капіталу банківської установи, виходячи з його поточного стану;
- запропонувати заходи щодо вдосконалення системи управління акціонерним капіталом АТ КБ «ПриватБанк»;
- економічно обґрунтувати доцільність запропонованих заходів та оцінити їх вплив на результати діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження виступає капітал АТ КБ «ПриватБанк», тоді як предметом – процес управління акціонерним капіталом банківської установи.

На початку 1990-х років виклики, пов'язані з управлінням власним капіталом у банківській системі України, ставали все більш актуальними. Це питання викликало значний інтерес як науковців, так і фахівців. Говорячи про науковців, об'єктом яких стало дослідження процесу управління акціонерним капіталом банківських установ, можна виокремити таких як: А. Мороз, В. Гейц, А. Гриценко, М. Савлук, В. Міщенко, А. Шаповалов, С. Тігіпко, Ю. Прозоров, Ф. Спіга, М. Скорик, М. Єрмошенко та багато інших. Враховуючи важливість цього питання, ведуться енергійні та продуктивні пошукові роботи й сьогодні у призмі сучасних викликів сьогодення.

У процесі дослідження використовувалися різні методи, включаючи узагальнення для вивчення природи капіталу акціонерного підприємства, аналіз

для ідентифікації компонентів капіталу та створення діагностичної моделі систем управління капіталом, порівняння для дослідження різних підходів до управління капіталом, ряд динамічних обробок для оцінки тенденцій фінансових показників, графічне представлення для візуалізації статистичних даних та узагальнення для розробки рекомендацій щодо вдосконалення систем управління акціонерним капіталом підприємств.

Новизна отриманих результатів полягає у підтвердженні можливих резервів підвищення ефективності кредитної діяльності банківських установ та розробці стратегії позиціонування на основі виявлених резервів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в підвищенні ефективності кредитної діяльності банківських установ.

За результатами виконання кваліфікаційної роботи підготовлено та опубліковано тези доповіді на тему: «Удосконалення управління кредитною діяльністю банківських установ», які були представлені на VI Ювілейній Міжнародній науково-практичній конференції «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України»).

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків та рекомендацій, бібліографічного списку, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ УПРАВЛІННЯ АКЦІОНЕРНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Система управління акціонерним капіталом: сутність та роль

У нинішньому середовищі складних політичних та економічних обставин в Україні управління акціонерним капіталом стало актуальною проблемою для місцевого бізнесу. Ця тенденція заважає підприємствам повністю скористатися перевагами володіння акціями. Ефективне управління акціонерним капіталом відіграє вирішальну роль у визначенні фінансового стану, конкурентоспроможності та довгострокових перспектив підприємства. У той час як капітал уже давно визнано важливим економічним поняттям, його значення набуло нових вимірів у контексті ринкових відносин. Виступаючи в якості первинної економічної основи для заснування та зростання підприємства, капітал служить для захисту інтересів власників, держави та працівників.

На законодавчому рівні існує нечіткість визначення поняття «акціонерний капітал», що призводить до численних суперечностей у його тлумаченні. Переглянувши різні наукові джерела, ми дійшли висновку, що найбільш повну концепцію викладає С.В. Мочерний. Згідно з яким, акціонерний капітал і ресурси акціонерного товариства формуються шляхом об'єднання кількох індивідуальних капіталів, розширення масштабів підприємства за рахунок капіталізації прибутку, залучення коштів інвесторів шляхом продажу акцій та облігацій. В основі цього процесу лежить привласнення чужої праці [2].

Метою управління акціонерним капіталом є підвищення ринкової вартості підприємства шляхом інтеграції як власного, так і позикового капіталу, оптимізації прибутковості та раціонального використання капіталу [10]. І навпаки, управління акціонерним капіталом передбачає створення колективно узгодженої системи всередині організації, яка охоплює структурні компоненти, конкретну спрямованість управління, положення та комплексний набір завдань (рис. 1.1).

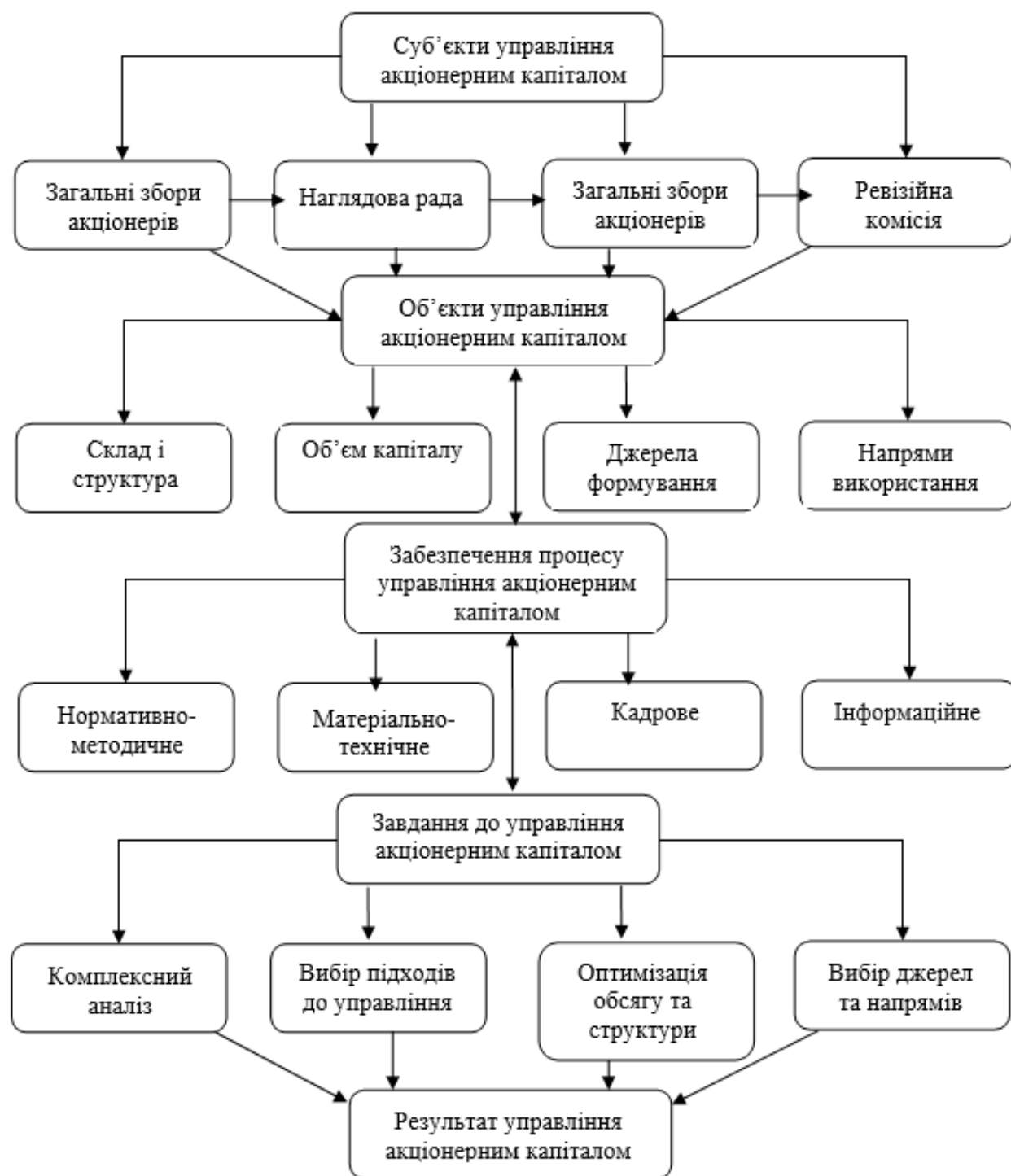

Рис. 1.1. Система управління акціонерним капіталом

Джерело: складено автором на основі [4]

Координація окремих підсистем відіграє вирішальну роль у визначенні загальної ефективності системи разом із кінцевим результатом управління власним капіталом. Вибір моделі корпоративного управління визначає склад суб'єктів, відповідальних за управління акціонерним капіталом.

У німецькій моделі загальні збори акціонерів, наглядова рада, правління та ревізійна комісія відіграють вирішальну роль в управлінні акціонерним капіталом. Ці організації спільно формують політику управління капіталом. Однак важливо зазначити, що ефективність системи управління залежить від впевненості акціонерів у тому, що підприємство контролює та активно працює над досягненням своїх цілей, враховуючи інтереси більшості акціонерів. Для досягнення цих цілей система управління акціонерним капіталом повинна прийняти оптимальну стратегію, яка встановлює фундаментальні принципи, що регулюють процес управління.

Основним напрямком стратегії управління акціонерами є забезпечення реалізації корпоративних прав акціонерів у конкретному підприємстві. Такий підхід враховує унікальні умови ринку, виробничу діяльність та економічний потенціал підприємства. Важливим аспектом реалізації стратегії управління акціонерним капіталом є вимога індивідуального підходу до визначення методів розподілу, форм і техніки розподілу часток акціонерного капіталу.

Управління акціонерним капіталом підприємства керується чіткими цілями, визначеними особами та органами, які визнаються представниками акціонерів. Ці представники діють відповідно до наданих їм інструкцій. Забезпечення ефективного управління акціонерним капіталом підприємства значною мірою залежить від підтримки персоналу, оскільки людський фактор відіграє життєво важливу роль у корпоративних відносинах і безпосередньо впливає на управління акціонерним капіталом. Підсистема кадрового забезпечення здійснює різноманітну діяльність, включаючи кадрове планування та наймання, мотивацію та стимулювання, оцінку ефективності, а також навчання та розвиток персоналу, зокрема тих, хто займає керівні посади.

Незалежно від конкретних атрибутів підприємства (таких як розмір, призначення чи форма власності), функції управління є невід'ємними компонентами процесу управління.

Процес управління акціонерним капіталом підприємств передбачає формування, регулювання та використання акціонерного капіталу в спосіб, який

приносить пряму користь власникам. Система управління акціонерним капіталом побудована на ідеї трьох основних джерел капіталу, які охоплюють:

- капітал, інвестований акціонерами через придбання акцій корпорації, відомий як сплачений капітал;
- нерозподілений прибуток;
- сума акцій, виділена акціонерам, але ще не оплачена, називається нереалізованим капіталом.

Ці відмінні характеристики впливають на функціонування механізмів управління акціонерним капіталом на рівні підприємства.

Система управління акціонерним капіталом спрямована на вирішення наступних завдань, які випливають із формування двох окремих і самоврядних капіталів шляхом обміну коштів на акції. Ці завдання включають розмежування повноважень між функціями власника та управління, незалежний рух цінних паперів як на біржовому, так і на позабіржовому ринках, а також обмежені можливості для реалізації інтересів різних акціонерів. Система призначена для вирішення цих проблем і забезпечення ефективного управління як реальним капіталом (вкладеним у власність компанії), так і фіктивним капіталом (представленим акціями).

Управління акціонерним капіталом відіграє вирішальну роль у різних аспектах діяльності підприємства. Це включає створення акціонерного капіталу, придбання активів підприємства, підтримку оптимального балансу між акціонерним капіталом і позиковими коштами, підвищення інвестиційної привабливості акцій та сприяння зростанню ринкової капіталізації. Крім того, це передбачає узгодження інтересів акціонерів і мінімізацію конфліктів між ними. Підтримка персоналу є життєво важливою підсистемою в цій структурі, оскільки вона охоплює людський фактор, який є невід'ємною частиною корпоративних відносин та управління акціонерним капіталом. Для ефективного управління акціонерним капіталом розроблено графічний метод, який базується на конкретних джерелах і концепціях. Цей процес управління істотно впливає на фінансовий стан, конкурентоспроможність і перспективи українських підприємств. Отже,

оптимізація управління акціонерним капіталом є надзвичайно важливою для цих підприємств.

1.2. Підходи до управління структурою акціонерного капіталу підприємства

Оскільки підприємницька діяльність продовжує процвітати у всьому світі, вона стикається з низкою економічних проблем. Серед цих проблем акціонерні підприємства часто стикаються з проблемою неадекватного управління капіталом у своїх організаціях. Визнаючи, що капітал є вирішальним елементом економічного процвітання, управління цим цінним ресурсом слід розглядати як наріжний камінь комплексних стратегій, спрямованих на сприяння сталому зростанню. Покращення процесу нагромадження капіталу та ефективного управління ним є обов'язковим для акціонерних підприємств, що є надзвичайно вигідним шляхом для забезпечення оптимальних ресурсів.

При дослідженні діяльності акціонерних підприємств вирішальним стає вивчення концепції менеджменту в рамках організаційної теорії. Тракткування теорії менеджменту різниться залежно від конкретних проблем, які розглядаються різними авторами. Необхідно розглядати управління як процес, коли відповідальна особа, озброєна інформацією, здійснює певні дії для маніпулювання різними компонентами системи з метою переведення об'єкта управління в інший стан. З іншого боку, управління можна розглядати як серію дій, спрямованих на підтримку рівноваги між керованою системою та її зовнішнім середовищем, гарантуючи, що система може адаптуватися до змін зовнішніх обставин.

Рівень участі в акціонерному товаристві безпосередньо пов'язаний з часткою акціонера в статутному капіталі. Чим більшою кількістю акцій володіє акціонер, тим більшою є його частка прибутку, яка розподіляється як дивіденди, і тим більше права голосу він має на загальних зборах. Ця динаміка пропонує справжню можливість впливати на діяльність підприємства, що призводить до розрізнення офіційних і реальних акціонерів. Формальний акціонер — це той, хто володіє хоча

б однією акцією, що дає йому право керувати підприємств та отримувати частину прибутку. З іншого боку, справжніми власниками є ті, хто володіє значним пакетом акцій, включаючи контрольний пакет акцій. Володіння контрольним пакетом акцій має вирішальне значення для захисту інтересів акціонерів, оскільки дає власнику можливість контролювати діяльність підприємства та здійснювати істотний вплив на її управління.

Обмежена ринковість цінних паперів створює проблему для ефективного управління структурою капіталу акціонерних підприємств у сучасних умовах. Ця перешкода заважає цим підприємствам оперативно адаптуватися до коливань фінансового ринку шляхом коригування структури капіталу шляхом купівлі та продажу власних цінних паперів на первинному та вторинному ринках. Отже, передчасно говорити про ефективність управління капіталом українських підприємств без створення добре організованих сегментів фондового ринку.

Для більшості акціонерних підприємств впровадження «управління структурою капіталу» часто замінюється діями, спрямованими на оптимізацію складу акціонерів. Насамперед це пов'язано з нерозвиненістю ринку цінних паперів та недостатньою інвестиційною привабливістю українських акціонерних підприємств. Отже, вітчизняні акціонерні підприємств матимуть доступ до фінансових ресурсів фондового ринку лише після вдосконалення існуючої законодавчої бази щодо випуску та торгівлі цінними паперами.

Щоб адаптуватися до мінливого економічного середовища, суб'єкти господарювання повинні робити значні фінансові інвестиції. У результаті кожен суб'єкт господарювання повинен вирішити, чи збільшувати свій капітал, чи брати участь у стратегічних інвестиціях і реінвестиціях. Конкретний вибір методів і варіантів залучення капіталу варіюється в залежності від галузі, а також організаційно-правової структури підприємства.

На формування акціонерного капіталу підприємства впливають різноманітні фактори, включаючи зовнішні впливи та внутрішні характеристики підприємства, а також уподобання та стратегії власників та менеджерів. Що стосується збільшення капіталу, підприємства мають можливість випустити акції або

прийняти внутрішню політику фінансування, яка передбачає використання резервів і реінвестування значної частини прибутку. На прийняття рішень у цьому відношенні також впливає структура власності підприємства, яка охоплює як зовнішніх, так і внутрішніх власників, а також фінансова інфраструктура, наприклад рівень розвитку фондового ринку. Більше того, правова система, зокрема щодо захисту інвесторів і норм про банкрутство, безпосередньо впливає на процес прийняття рішень щодо формування акціонерного капіталу.

Для підвищення ефективності управління капіталом в акціонерних підприємствах важливо вжити наступних заходів: По-перше, створити та розвивати культуру корпоративного управління, яка полегшує отримання фінансових ресурсів на фондовому ринку для сприяння зростанню цих підприємств. По-друге, посилити систему захисту прав і законних інтересів акціонерів. Вкрай важливо, щоб національне законодавство гарантувало справедливе ставлення до всіх акціонерів, незалежно від їх розміру, не лише теоретично, але й практично.

Для вдосконалення системи розкриття інформації та забезпечення прозорості діяльності акціонерних підприємств необхідно, щоб система управління такими підприємствами гарантувала оперативне та точне поширення інформації про суттєві для товариства питання. Це включає, але не обмежується, його фінансовий стан, право власності та управління.

Органи управління підприємства повинні дотримуватися чіткого розподілу повноважень. Система управління має бути розроблена для ефективного контролю за діяльністю ради, забезпечення стратегічного управління підприємством та підзвітності правління перед акціонерами.

Суть політики управління щодо розподілу коштів на бізнес-операції та виплати акціонерам зосереджена навколо вирішення наступних питань: вибір найбільш прийнятних джерел формування акціонерного капіталу; визначення оптимальної стратегії мінімізації податків; вибір найбільш ефективного підходу до залучення зовнішнього фінансування акціонерного капіталу та забезпечення його привабливості на фінансових ринках; встановлення дивідендної політики, вибір відповідних схем виплат акціонерам і визначення балансу між реінвестуванням

прибутку та розподілом прибутку власникам. Багато вчених стверджують, що принципи є більш стійкими, ніж інші компоненти системи управління. Однак у міру розвитку економічної системи країни змінюються й принципи господарювання. В економічній літературі принципи фінансового менеджменту часто розглядаються як єдине ціле, без виділення їх окремих елементів. Виходячи з вищевикладеного та аналізу наукових праць, вважаємо за доцільне визначити наступні фундаментальні принципи системи управління акціонерним капіталом:

Принциповим є поняття обґрунтування необхідності джерел фінансування. Цей принцип передбачає, що протягом усього життєвого циклу підприємства фінансові послуги повинні забезпечувати економічне обґрунтування рівня акціонерного капіталу, необхідного на різних етапах економічної діяльності.

Оцінка гідності кожного окремого джерела акціонерного капіталу та практичності їх включення є фундаментальним принципом. Це передбачає оцінку вартості всіх потенційних джерел акціонерного капіталу, які підприємство може отримати. Лише після цієї оцінки можна буде прийняти рішення щодо життєздатності їх включення.

Фундаментальна концепція визначення та вибору найбільш підходящих торгових точок для акціонерного фінансування ґрунтується на ретельному процесі оцінки. У своїй основі цей принцип підкреслює важливість проведення попередньої оцінки під час пошуку та вибору джерел фінансування для заснування капіталу публічної корпорації.

Формування окремих складових акціонерного капіталу регулюється принципом диверсифікації джерел фінансування. Цей принцип гарантує, що різні джерела коштів сприяють створенню кожного елемента акціонерного капіталу.

Постійна потреба у фінансових послугах продиктована принципом створення раціональної структури капіталу акціонерного підприємства. Цей принцип має вирішальне значення для обґрунтування та створення добре збалансованої структури акціонерного капіталу.

Основоположним принципом є раціональне використання капіталу акціонерного підприємства для фінансування його активів. Суть цього принципу

полягає в ефективному розподілі капіталу підприємства з метою фінансування її активів.

Розгляд та зменшення ризиків є першорядним у формуванні та використанні капіталу в акціонерному товаристві. Враховуючи невід’ємний ризик, пов’язаний із процесом, вкрай важливо створити комплексну систему управління фінансовим капіталом, яка враховує потенційні ризики та впроваджує заходи для їх мінімізації та страхування від них.

Процес формування та використання капіталу в акціонерному товаристві зумовлює необхідність врахування ризиків. Ефективне управління фінансовим капіталом вимагає визнання, зменшення та пом’якшення потенційних ризиків за допомогою відповідних заходів.

Принцип контролю зосереджується на управлінні та ефективному використанні капіталу підприємства відділом фінансових послуг в акціонерних товариствах.

Принцип ефективності полягає в ефективному використанні капіталу акціонерного підприємства під час його фінансово-господарської діяльності.

Динамічний характер управлінських рішень і складні умови, пов’язані з цим, вимагають від системи управління акціонерним капіталом підприємства володіти гнучкістю, щоб швидко адаптуватися до постійно мінливих умов як зовнішнього, так і внутрішнього середовища.

При встановленні цілей управління акціонерним капіталом слід враховувати цілі розвитку підприємства. Важливо узгодити цілі управління акціонерним капіталом зі стратегічними пріоритетами господарської діяльності підприємства.

Одночасне застосування цих принципів має вирішальне значення для створення необхідних умов для збалансованості та ефективного функціонування системи управління капіталом. Ступінь реалізації цих принципів є показником якості системи управління капіталом. Вважаємо, що комплексне розуміння фундаментальних принципів системи управління капіталом дозволяє ефективно організувати його діяльність на підприємствах, забезпечуючи фінансову стабільність і послідовне зростання ринкової вартості акціонерних товариств.

Принципи системи управління капіталом в акціонерних товариствах створюють основу для визначення цілей і цілей формування капіталу. Ця мета знаходить відображення в постійному зростанні ринкової вартості підприємства.

Провівши теоретичний аналіз сучасного розвитку акціонерних товариств, можна зробити висновок, що першочерговим завданням управління капіталом в цих товариствах є створення та підтримка оптимальних умов фінансування господарської діяльності. Це, у свою чергу, призводить до максимізації дохідності дивідендів акціонерів як у теперішньому, так і в майбутньому. Серед теоретичних основ системи управління капіталом важливе місце займає теорія структури капіталу. Ця теорія є основою для прийняття стратегічних рішень щодо фінансового розвитку акціонерного товариства. Збалансоване використання як власних, так і позикових коштів має вирішальне значення для досягнення ринкової вартості, фінансової стабільності та максимізації прибутку від інвестицій при одночасному управлінні ризиками. Концепція «структури капіталу» була предметом дискусій. Спочатку це стосувалося частки акціонерного та довгострокового позикового капіталу, використаного компанією. У результаті класичні теорії структури капіталу були в основному зосереджені на визначенні складу власного капіталу та боргу всередині компанії.

Визначення структури капіталу зазнавало різноманітних інтерпретацій, що призвело до появи різноманітних теорій. Ці теорії включають традиційний підхід, модель Модільяні-Міллера, яка передбачає теорію компромісу та теорії конфлікту інтересів, такі як асиметрична інформація, сигнали та витрати на моніторинг. Традиційна концепція управління капіталом ґрунтується на ідеї, що структуру капіталу можна оптимізувати, враховуючи різні компоненти. Згідно з цією теорією, вартість акціонерного капіталу завжди вища за вартість позикового капіталу, оскільки обидва несуть однаковий рівень ризику.

Позичковий капітал характеризується фіксованою ціною, тобто його прибутковість заздалегідь визначена. З іншого боку, власний капітал має змінну ціну, яка залежить від результатів діяльності акціонерного товариства. У результаті вартість власного капіталу може коливатися, і її важко передбачити. Проте

традиційне поняття структури капіталу, хоча й просте, може потребувати додаткового аналізу, щоб переконатися в його придатності до фінансових умов конкретного підприємства.

За твердженням Модільяні та Міллера, існує ідеальна структура капіталу, відома як «оптимальна структура капіталу», де збільшення власного капіталу покриває вартість боргового капіталу. Іншими словами, вартість позики, яка включає відсотки, повинна бути нижчою за суму коштів, доступних для операційних цілей фінансових ресурсів [12].

Встановлення ідеальної структури капіталу підтримується вченими, які виділяють кілька передумов. Ці передумови здебільшого пов'язані з існуванням ефективного ринку, відсутністю надмірного податкового навантаження, рівними відсотковими ставками як для фізичних, так і для юридичних осіб, раціональною економічною поведінкою підприємств. Однак важливо зазначити, що ці умови можуть бути виконані лише на ідеально функціонуючому ринку, де всі цінні папери легко продаються. Отже, викладенні в працях теоритичні засади М. Міллера та О. Модільяні, в контексті України, є практично недосяжною.

Модифікації концепцій, виведених з данної моделі, були введені в подальші теоретичні дослідження управління структурою капіталу. Однією з таких концепцій є компромісна концепція, також відома як теорія статистичного компромісу, яка передбачає, що вартість компанії безпосередньо пов'язана зі структурою її капіталу. Коли частка позикового капіталу збільшується, фінансові витрати на обслуговування боргу також зростають. Компромісна концепція враховує різноманітні реальні ринкові умови, які раніше не враховувалися, включаючи такі фактори, як оподаткування прибутку підприємства, ризик банкрутства та операційні витрати, пов'язані з формуванням та утриманням позикового капіталу.

Концепція компромісу у формуванні капіталу компанії передбачає, що зі зміною частки позикового капіталу в загальному капіталі змінюється і середньозважена вартість капіталу компанії. Компромісна точка являє собою визначення найбільш сприятливої структури капіталу для компанії.

Особи, які спочатку представили ідею конфлікту інтересів у створенні структури капіталу, стверджують, що існує розбіжність в інтересах і рівні знань власників, інвесторів, кредиторів і менеджерів, коли йдеться про ефективне управління його використанням. Декілька теоретиків, у тому числі М. Гордон, У. Меклінг, М. Йенсен, Д. Хейлі, розширили практичне застосування цієї концепції, досліджуючи різні фактори, зберігаючи при цьому її суть. Досліджуючи ці фактори, вони значно розширили рамки концепції компромісу. С. Майерс стверджує, що «субординація джерел» відволікає керівництво корпорації від основної мети оптимізації вартості капіталу. У процесі прийняття рішень пріоритетом є нерозподілений прибуток і випуск нових облігацій.

Концепція конфлікту інтересів у формуванні структури капіталу компанії охоплює різні теорії, в тому числі ті, що стосуються асиметричної інформації та витрат, пов'язаних з моніторингом і сигналізацією. Згідно з теорією асиметричної інформації, навіть найрозвиненіші економіки мають недосконалі ринки капіталу. Відсутність прозорості призводить до нерівномірного розподілу інформації між учасниками ринку, що призводить до різних оцінок майбутньої прибутковості та ризиків. Отже, це створює умови, що впливають на оптимізацію структури капіталу підприємства.

Процес управління як підприємством, так і його капіталом включає низку взаємопов'язаних завдань, таких як збір інформації, прийняття рішень і надання інструкцій. У галузі теорії управління загальноприйнятою практикою є класифікація всього процесу управління за наборами дій, які мають спільну характеристику. Ці набори дій називаються функціями управління [22].

Для ефективної організації управління фінансовою діяльністю в акціонерних товариствах необхідне розуміння та реалізація комплексу функцій, які сприяють реалізації основної мети та завдань управління капіталом. Ці науково обґрунтовані характеристики функцій відіграють вирішальну роль у формуванні та використанні власного капіталу підприємства.

Успішне управління капіталом акціонерного товариства має вирішальне значення для досягнення цілей і виконання поставлених завдань, оскільки

підвищує ефективність функцій управління. Системи управління капіталом підприємства включають динамічний процес, який спирається на величезний масив інформації, яка постійно коливається, відображаючи як зовнішнє середовище, так і внутрішні умови компанії. Основним завданням управління капіталом в акціонерному товаристві є оперативне реагування на ці зміни, точне їх прогнозування та прийняття відповідно до них ефективних рішень.

Управління капіталом в акціонерних товариствах передбачає безперервний цикл обробки фінансових даних, їх аналізу та прийняття обґрунтованих рішень на основі аналізу. Синтезуючи погляди різних вчених, ми можемо визначити управління капіталом в акціонерних компаніях як комплексну структуру, яка охоплює принципи, функції, елементи та методології. Ця основа регулює процес формування та виконання управлінських рішень щодо забезпечення оптимального формування та функціонування власного капіталу в акціонерних товариствах.

Важливо визнати, що проведення ефективної політики управління капіталом дозволяє акціонерному товариству створити більш сприятливі умови для його функціонування. Отже, ефективна організація управління капіталом вимагає поєднання довготривалих програм стратегічного планування та оперативного реагування для досягнення оптимального досягнення цілей, враховуючи швидкі коливання як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Цього можна досягти шляхом створення чітко визначеної закритої структури управління. Завдяки ефективному управлінню капіталом виникають можливості для визначення цілей і накопичення капіталу. Основною метою формування та використання капіталу в акціонерному товаристві є максимізація дохідної частини дивідендів власників бізнесу. Ця основна мета проявляється через збільшення ринкової вартості підприємства.

1.3. Діагностика систем управління акціонерним капіталом підприємства

Управління акціонерним капіталом акціонерного товариства є найважливішою частиною загальної системи управління. Він передбачає

реалізацію різних принципів і методів для прийняття рішень, які забезпечують стабільність і розвиток компанії. Це включає підтримку платоспроможності, кредитоспроможності та здорового фінансового балансу. Для досягнення бажаного результату діагностична модель системи управління акціонерним капіталом повинна ефективно поєднувати всі її елементи. Це вимагає, щоб кожен елемент виконував свою конкретну роль і щоб існував зворотний зв'язок між усіма елементами. Крім того, елементи вищого рівня повинні негайно реагувати на зміни, викликані елементами нижчого рівня.

На теперішній час актуальним є вирішення проблематики розробки діагностичної основи управління капіталом на підприємствах. Неможливість належної оптимізації його структури може призвести до того, що підприємство стане неплатоспроможним і поставить під загрозу його фінансову стабільність. Щоб створити діагностичну модель для підприємства, важливо почати з окреслення послідовних етапів.

Початкова фаза цього процесу передбачає визначення об'єктів управління, відповідальних суб'єктів управління та конкретних цілей, які ці суб'єкти переслідують (рис. 1.2).

Управління акціонерним капіталом зосереджується на безпосередньому управлінні капіталом акціонерного товариства. Особи, відповідальні за це управління, можуть включати топ-менеджерів, фінансових менеджерів, відділів фінансових послуг, а також аналітиків фінансової безпеки. Основною метою управління акціонерним капіталом є підтримання, забезпечення або досягнення оптимальної структури капіталу для підприємства, яка забезпечує прибутковість і платоспроможність.

На другому етапі необхідно оцінити поточний стан капіталу, його склад, а також визнати та дослідити як внутрішні, так і зовнішні елементи, які впливають на предмет і досягнення поставлених цілей. Оцінка впливу конкретних факторів дасть змогу визначити вразливі та сильні області, виявити невикористаний потенціал і сформулювати ефективні управлінські стратегії та потенційні шляхи розвитку підприємства.

Рис. 1.2. Послідовність етапів моделі діагностики системи управління акціонерним капіталом підприємства

Джерело: складено автором на основі [17]

Під час третьої фази відбувається чітке використання різноманітних інструментів, методів, важелів і управлінських прийомів для ефективного управління власним капіталом. Вибір цих інструментів залежить від можливостей підприємства, виду діяльності та фінансового стану. Для протидії потенційним загрозам розробляється певний набір заходів залежно від того, внутрішні чи

зовнішні чинники. Згодом вибираються відповідні методи для успішного впровадження цих заходів.

Під час четвертої фази фокус зміщується в бік формулювання плану ефективного управління акціонерним капіталом компанії. Це передбачає встановлення чітких цілей, стратегічних шляхів і майбутніх перспектив розвитку компанії. Вкрай важливо узгодити мету розробленої стратегії із загальним напрямком діяльності компанії.

У діагностичній моделі системи управління акціонерним капіталом на п'ятому етапі передбачає виконання стратегії управління. Це включає в себе оцінку та аналіз стану капіталу, оцінку результатів, досягнутих від реалізації стратегії, і порівняння їх із встановленим стандартом.

Додатково вносяться корективи до стратегії та формулюються коригувальні заходи. Процес реалізації основної мети діагностичної моделі повинен бути спрямований на вирішення конкретних завдань.

Діагностична модель управління системою акціонерного капіталу підприємства повинна функціонувати на основі таких принципів:

- оптимізація структури капіталу для досягнення оптимального балансу;
- забезпечення довгострокової платоспроможності та кредитоспроможності бізнесу;
- максимізація прибутковості в операційній, фінансовій та інвестиційній діяльності за рахунок підвищення ефективності розподілу капіталу.

Ефективність діагностичної моделі залежить від кількох ключових факторів. По-перше, має бути дотримання чинного законодавства, гарантуючи, що кожен компонент виконує своє призначення.

Крім того, система управління акціонерним капіталом підприємства повинна бути інтегрована із загальною системою управління фінансами. Модель також має демонструвати гнучкість, що дозволяє швидко адаптуватися до змін як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Складність має вирішальне значення, оскільки ефективність моделі залежить від успішної взаємодії всіх її компонентів. Цілеспрямованість є ще одним важливим аспектом, оскільки вся модель працює з

певною метою. Крім того, функціонування діагностичної моделі має давати позитивні результати. Необхідний постійний моніторинг капіталу підприємства та факторів, що на нього впливають. Нарешті, кожен компонент моделі повинен служити чіткій функціональній меті. Щоб забезпечити ефективне функціонування діагностичної моделі та має бути встановлена відповідна система для підтримки та полегшення процесу.

Законодавча база нормативно-правового забезпечення регулює права та обов'язки суб'єктів господарювання, а також стандарти, норми, положення та внутрішню документацію щодо фінансово-господарської діяльності, яких необхідно дотримуватись.

Фінансово-економічне забезпечення передбачає мобілізацію фінансових ресурсів з різних джерел для забезпечення сталого розвитку та розширення підприємства.

Організаційне забезпечення потребує відповідної організаційної структури, яка здійснює нагляд за станом капіталу підприємства.

Науково-технічний супровід охоплює науково-методичні розробки, пов'язані з діагностикою та управлінням капіталом підприємства.

Кадрове забезпечення механізму передбачає навчання та підвищення кваліфікації персоналу з необхідними навичками оцінки та покращення управління капіталом.

Інформаційне забезпечення включає необхідну фінансову звітність, показники та інші дані, необхідні для аналізу та підтримання належного стану структури капіталу.

Таким чином, розроблена модель діагностики управління функціонує з урахуванням конкретних організаційних структур, принципів, методів, фінансових інструментів і правових норм. Її метою є визначення оптимальних параметрів структури та розміру капіталу із залученням внесків із різних джерел і в різних формах з метою підвищення конкурентоспроможності та інноваційної активності підприємства при дотриманні заданого рівня розвитку.

1.4. Особливості удосконалення системи управління акціонерним капіталом банківських установ

У системі суспільного виробництва багатьох країн акціонерні підприємства відіграють визначну роль. Першочерговим завданням є відновлення національного виробництва та доведення його до рівня розвинутих країн. В Україні більшість акціонерних товариств виникли в результаті приватизації державних підприємств, успадкувавши фізично та морально відпрацьовані активи, а також гострий дефіцит оборотних коштів. Крім того, законодавча база, яка регулювала їх діяльність, була далекою від досконалості. Погіршення фінансово-економічного стану цих акціонерних товариств можна пояснити нераціональною системою управління та відсутністю ринкового підходу до формування капіталу. Отже, покращення процесу організації та економічне сприяння формуванню капіталу в акціонерному товаристві відіграє вирішальну роль.

Здатність банків ефективно здійснювати банківські операції, надавати послуги та сприяти фінансовій стабільності банківської системи та загальному економічному розвитку України значною мірою залежить від їхньої уваги до управління власним капіталом та аналізу його структури. Однією з основних проблем, з якою стикаються банки, є залучення та підтримка достатнього капіталу. Відповідно до економічних принципів, під капіталом розуміються кошти, внесені власниками на власний ризик. Важливо зазначити, що рентабельність капіталу може бути низькою, а діяльність збитковою, що потенційно може призвести до банкрутства. Банківський капітал охоплює акціонерний капітал, резерви та нерозподілений прибуток, а також може включати інші елементи, як це передбачено нормативними актами.

Із запровадженням змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи та зміни до мінімально необхідних розмірів статутного та додаткового капіталу банків, передбачених законом «Про банки і банківську діяльність». Мінімальний розмір статутного капіталу банків підвищено зі 120 млн грн до 500 млн грн. Як зазначено

в концепції НБУ про реформування банківської системи, повне завершення капіталізації банків передбачається до 2024 року.

На наш погляд, важливо підкреслити, що збільшення мінімального статутного капіталу банку може бути не найефективнішим підходом для підвищення та регулювання стабільності банківської системи України. Також слід зосередитися на регулюванні розподілу капітальних інвестицій та забезпеченні якості активів банку.

Нездатність належним чином визнати важливість системи управління акціонерним капіталом та зловживання її інструментами може призвести до згубних наслідків для фінансових операцій банку. Наша точка зору полягає в тому, що добре функціонуюча система управління капіталом в організації дозволяє успішно досягати заздалегідь визначених цілей і завдань, а також сприяє ефективному виконанню прямих управлінських обов'язків.

Важливо визнати, що банківська система в Україні продовжує боротися з невіршеними проблемами минулого року. Девальвація гривні, економічний спад, триваючі військові дії та неналежне корпоративне управління - усе це призвело до погіршення якості кредитних портфелів банків. Це, у свою чергу, зумовило необхідність створення значних резервів під активні операції, що негативно вплинуло на капіталізацію банківських установ.

Виходячи з проведеного аналізу, очевидно, що поточне управління власним капіталом банку не в змозі ефективно зменшити ризики, пов'язані з банківськими операціями. Цей недолік негативно впливає на стабільність і надійність як окремих банків, так і всієї банківської системи. Щоб покращити процес управління капіталом, життєздатним підходом є підвищення рівня капіталізації вітчизняних банків. Це сприятиме динамічній та ефективній роботі банківської системи України в цілому, зміцнюючи її конкурентоспроможність у задоволенні потреб економіки у фінансових ресурсах.

На сьогоднішній день існують різні підходи до вдосконалення системи управління капіталом. Ці методи включають стратегії сприяння зростанню капіталу, такі як зовнішні інвестиції та оптимізація капіталізації прибутку, а також

злиття банків. Крім того, вирішальну роль відіграє використання прогностичних експертних систем моніторингу власного капіталу, а також ефективне організаційне та інформаційне управління формуванням власного капіталу. Необхідно постійно збільшувати розмір власного капіталу, щоб створити систему управління, яка відповідає сучасним вимогам економіки. Отже, виникає необхідність визначення надійних джерел збільшення капіталу банку. До першоджерел належать прибутки, отримані від банківської діяльності та кошти акціонерів.

В Україні банки стикаються з обмеженнями у своїй здатності нарощувати власний капітал через недостатню ефективність використання активів, що призводить до зменшення прибутку. Дослідження показали, що одним з перспективних підходів до збільшення власного капіталу банку в Україні є консолідація банківського капіталу, що досягається шляхом злиття та поглинання, створення банківських холдингів та альянсів. Ця стратегія, яка зазвичай спостерігається в зарубіжній практиці, пропонує ряд додаткових конкурентних переваг. Важливо підкреслити, що удосконалення управління власним капіталом зумовлює необхідність впровадження механізмів, які гарантують формування власного капіталу, підтримання його оптимального обсягу, структури, параметрів та розміщення відповідно до інтересів більшості акціонерів.

Важливо зазначити, що зміцнення фінансового стану вітчизняних банків може бути досягнуто лише шляхом впровадження грамотної системи управління власним капіталом. Оптимізацію системи управління власним капіталом банку слід розглядати як основний двигун підвищення економічної продуктивності. Проте ефективність системи управління власним капіталом банку можна вважати успішною лише тоді, коли вона сприяє як раціональному використанню власного капіталу, так і активному пошуку можливостей для його постійного зростання та розширення всередині банку.

Ретельно вивчивши різні наукові джерела та дослідження на тему управління акціонерним капіталом, ми провели аналіз і порівняння, щоб вибрати найбільш вичерпні визначення понять «капітал» і «акціонерний капітал». Ці визначення

ефективно відображають суть цього поняття. Додатково ми визначили мету та завдання управління статутним капіталом та наочно представили систему на основі розроблених джерел. Крім того, ми описали основні концепції та підкреслили важливість цього процесу управління. У цьому розділі ми дослідили методичні підходи до управління структурою акціонерного капіталу. Це включає дослідження основних принципів системи управління капіталом, аналіз ключових концепцій і підходів до управління акціонерним капіталом та визначення можливостей їх впровадження на українських підприємствах.

Шляхом ретельного аналізу відповідної літератури розроблено та наочно представлено діагностичну модель управління акціонерним капіталом. Ця модель враховує різні організаційні структури, принципи, методи, фінансові інструменти та правові норми. Зроблено висновок про необхідність застосування цієї моделі для встановлення оптимальної структури та розміру капіталу. Досліджено потенціал удосконалення системи управління власним капіталом банківських підприємств. Зокрема, виявлено, що наразі українські банки стикаються з обмеженнями у нарощуванні власного капіталу за рахунок неефективного використання активів. У результаті визначено, що перспективним підходом до вдосконалення системи управління власним капіталом є збільшення власного капіталу банку. Цього можна досягти за допомогою таких стратегій, як консолідація банківського капіталу шляхом злиття та поглинання, а також створення банківських холдингів і альянсів.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АКЦІОНЕРНИМ КАПІТАЛОМ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Організаційно-правова характеристика АТ КБ «ПриватБанк»

АТ КБ «ПриватБанк» — універсальна фінансова установа, яка орієнтується на надання комплексних банківських послуг фізичним особам, активно просуває свої пропозиції малому та середньому бізнесу й вибірково залучає корпоративну клієнтуру.

З березня 1992 року банк здійснює свою діяльність з банківською ліцензією Національного банку України (НБУ).

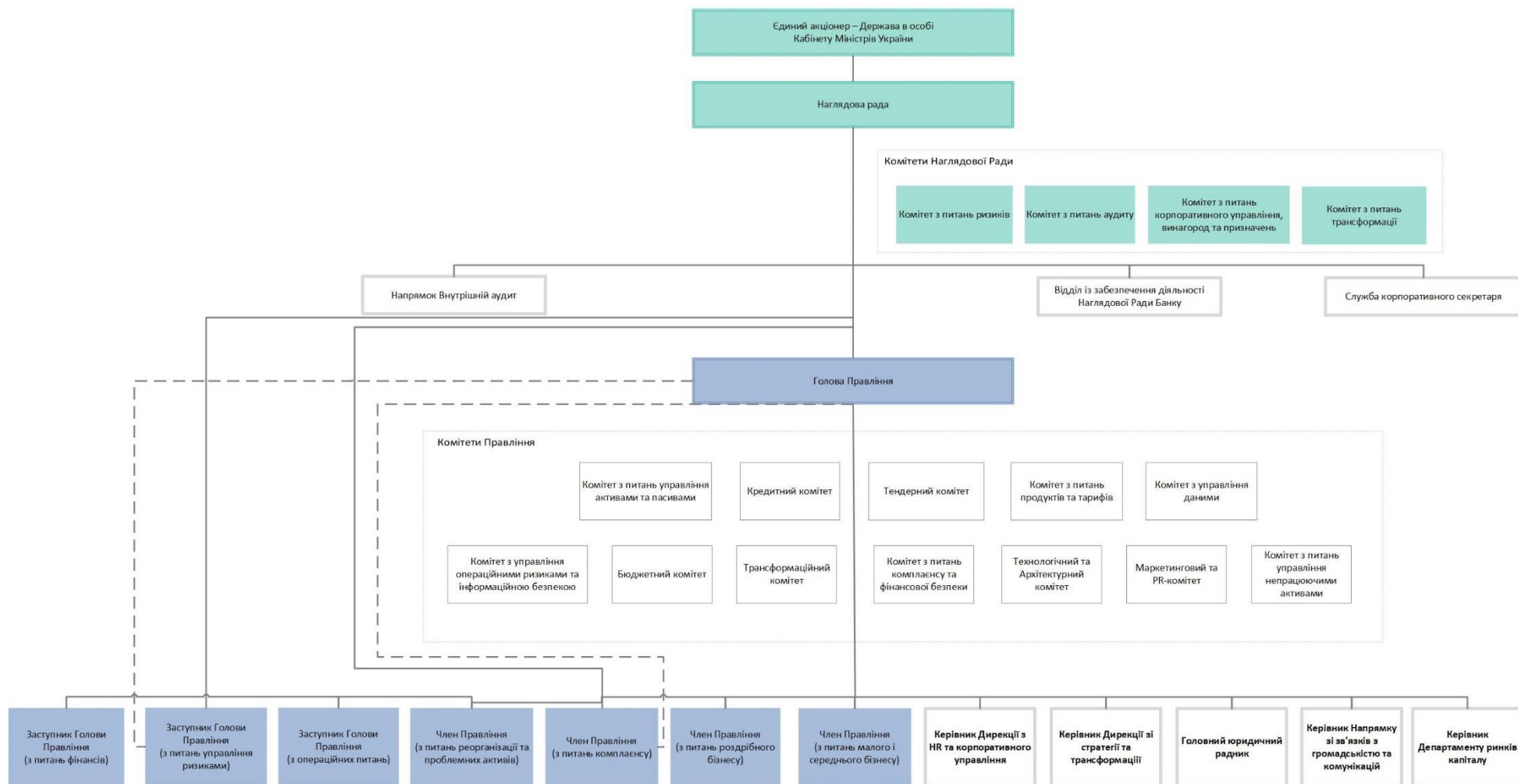
Як видно з рис. 2.1, досліджувана банківська установа має лінійно-функціональну організаційну структуру, яка характеризується розгалуженою сіткою відділів та зв'язків між ними.

На кінець 2022 року мережа відділень банку суттєво скоротилася, склавши вісім відділень порівняно з 20 відділеннями попереднього року. З них 1200 діючих відділень розташовані по всій території України, а одне відділення розташоване на Кіпрі, на відміну від 1475 діючих відділень і одного відділення на Кіпрі, про які повідомлялося на кінець 2021 року.

У 2022 році банк, як і Україна зазнали помітного впливу зовнішнього середовища, в основному через російську агресію та запровадження воєнного стану 24 лютого. Введення воєнного стану вплинуло на економічний ландшафт вітчизняної економіки, що призвело до інфляційного тиску, падіння ВВП та значне напруження на валютному ринку [11].

Початок бойових дій негативно вплинув на товаропотік, що призвело до обмеження доступу до певних продуктів та підвищення витрат для бізнесу.

Крім того, виробничі потужності та життєво важлива інфраструктура були знищені, а деякі регіони потрапили під тимчасову окупацію. Підвищення цін на енергоносії та безпрецедентні темпи інфляції в країнах-партнерах також створили значний тиск на цінову стабільність в Україні.

**Рис. 2.1. Схематичне відображення організаційної структури
АТ КБ «ПриватБанк»**

Джерело: сформовано автором на основі [16]

Отже, третина підприємств була змушена припинити роботу через безліч факторів, включаючи руйнування фізичної інфраструктури в різних областях, тимчасову окупацію численних територій, підвищений рівень невизначеності та ризику, збоїв у ланцюгах поставок і виробничих мережах, та значної міграції населення.

У другій половині року спостерігалось явне пожвавлення економічної активності, коли як підприємства, так і населення поступово адаптувалися до нових умов праці.

Вирішальну роль у цьому поступі відіграло звільнення північних районів і зменшення зони активних бойових дій.

В останньому кварталі 2023 року Україна зіткнулася з численними перешкодами, які стали серйозним викликом для її економіки. Найпомітнішим серед цих викликів стала серія російських ракетних ударів по ключових інфраструктурних об'єктах в Україні. Ці атаки, які почалися в жовтні, призвели до серйозних збоїв у наданні основних послуг, таких як електроенергія, вода та тепло. Дефіцит електроенергії, зокрема, глибоко вплинув на економічну діяльність країни. Багато підприємств були змушені згорнути виробництво та торгівлю. Тим не менш, деяким підприємствам вдалося пом'якшити наслідки кризи, впровадивши різноманітні заходи, включно з використанням незалежних джерел енергії, коригуванням графіків роботи та забезпеченням надійного електропостачання для своїх промислових потреб.

Нині економічному розвитку України заважають значні втрати інфраструктури. Участь у військових діях призводить до суттєвого зниження як попиту, так і купівельної спроможності.

Очікується, що домогосподарства, логістика (зокрема, виробники сталі) та енергопостачання зіштовхнуться з труднощами в найближчі періоди. Крім того, прогнозується, що аграрний сектор матиме помітний негативний вплив на коливання реального ВВП у наступні періоди. Це пов'язано зі зниженням урожайності сільськогосподарських культур та суттєвим зменшенням посівних площ протягом поточного року.

2023 рік став свідком значного падіння ВВП із прогнозованим падінням на - 30,4%. Хоча ця ситуація є негативною, але вона є кращою порівняно з попереднім

макроекономічним прогнозом. З огляду на різні чинники, такі як значні ризики безпеки, зниження доходів і виклики в сферах енергетики та інфраструктури, прогноз зростання реального ВВП у 2024 році становить лише 0,3% [16].

Щоб забезпечити стабільність і ефективно впоратися з наслідками повномасштабного конфлікту, НБУ запровадив різні стратегії. Це включало встановлення фіксованого офіційного обмінного курсу гривні та збереження облікової ставки на рівні 10%. Ці заходи виявилися важливими для досягнення загальної макрофінансової стабільності. Однак, оскільки економіка адаптувалася до реалій війни, а фізичні та юридичні особи відновили свою економічну діяльність, у червні НБУ прийняв рішення про більш жорстку монетарну політику. Це призвело до підвищення ключової ставки на 15 базисних пунктів, довівши її до 25%.

Метою цього перегляду політики було захистити гривневі прибутки та заощадження населення, підвищити привабливість гривневих інвестицій, зменшити напругу на валютних ринках і, зрештою, гарантувати стабільність обмінного курсу під час конфлікту. Крім того, це коригування мало на меті посилити здатність НБУ ефективно контролювати інфляцію.

Ескалація цін була зумовлена насамперед впливом війни на доступність товарів і послуг, а також зростанням витрат на логістику та коливаннями на світових товарних ринках. Хоча коригування офіційного курсу гривні мало вплив на інфляцію цін, Національний банк ефективно впорався з коливаннями цін в Україні, встановивши новий стабільний рівень офіційного обмінного курсу.

Упродовж 2022 року спостерігався помітний сплеск очікувань як бізнесу, так і суспільства щодо інфляції. Основними рушійними силами цієї інфляційної тенденції були збої в ланцюзі постачання та виробництві, що призвело до зменшення доступності товарів і послуг, а також до збільшення витрат бізнесу. Крім того, на ціни товарів в Україні вплинуло коригування офіційного курсу гривні до долара США, а також світові інфляційні тенденції. Проте вплив інфляції було дещо компенсовано фіксованими тарифами на комунальні послуги, насиченістю внутрішнього ринку палива та сприятливою політикою оподаткування палива. Незважаючи на ці пом'якшувальні фактори, інфляція неухильно прискорювалася протягом року, завершившись річним зростанням на 26,6% до кінця 2022 року.

Незалежно до умови що склалися, стабільність банківської системи не постраждала. Незважаючи на триваючий конфлікт, відбулося значне зростання кількості рахунків клієнтів у банках.

Для ефективного управління ризиками було вкрай важливо забезпечити постійний рівень ліквідності в будь-який час.

Протягом перших двох місяців року навантаження на фінанси домогосподарств, спричинене великою кількістю інформації, було врівноважено різким зростанням депозитів у березні 2023 року. Одночасно відбулося помітне зростання частки депозитів, досягнувши безпрецедентного піку.

З початком повномасштабної війни домогосподарства стали свідками помітного зниження моделей споживання. Водночас спостерігався постійний, але скромний рівень попиту на кредити з боку бізнесу. З метою сприяння кредитуванню бізнесу уряд запровадив заходи щодо активізації участі в цільових державних ініціативах, спрямованих на аграрний сектор та ключові підприємства в Україні.

З початком війни банки активно допомагали своїм клієнтам, впроваджуючи кредитні канікули, пільгові процентні ставки та знижені тарифи на товари. Крім того, після закінчення кредитних канікул банки розпочали реструктуризацію як для фізичних, так і для корпоративних клієнтів.

Водночас банківська система зіштовхується зі зростанням кредитного ризику внаслідок фінансового стану клієнтів та їхньої спроможності погашати борги. Це змушує створювати резерви, які будуть постійно відраховувати, якщо виникне потреба.

З кінця 2022 року відбулося поступове здорожчання гривневих ресурсів у результаті збереження високої облікової ставки, починаючи з червня 2023 року. Проте трансмісійний механізм зіштовхнувся з помітним уповільненням через значний надлишок ліквідності в межах банківської системи.

Під час війни за тенденціями розвитку України уважно спостерігали міжнародні рейтингові агентства, які регулярно оцінювали як рейтинг України, так і рейтинг її банківської системи.

Протягом березня 2022 року «Fitch Ratings» і «Moody's» провели оцінку незалежного рейтингу України у світлі триваючого військового конфлікту з

Росією. У результаті довгостроковий рейтинг дефолту емітента в іноземній валюті було знижено з попереднього рівня «В» до «ССС-», а довгостроковий рейтинг депозитів як у національній, так і в іноземній валюті змінено з «В3» до «ССС-», "Саа2". На рішення про перегляд цих рейтингів в першу чергу вплинули підвищені ризики для зовнішньої, фінансової, макрофінансової та політичної стабільності України внаслідок прямого наслідку військової агресії росії.

«Fitch Ratings» нещодавно підтвердило довгострокові рейтинги дефолту емітента в іноземній та національній валюті для різних державних і приватних банків, у тому числі українського АТ КБ «ПриватБанк». Ці рейтинги залишаються на рівнях «ССС-» і «ССС» відповідно. Проте «Fitch» зробило перегляд рейтингів стабільності шести банків, знизивши їх до рівня "сс", а рейтинг стійкості АТ КБ "ПриватБанк" скоригував до рівня "ссс". Це коригування є прямою відповіддю на підвищені ризики, пов'язані з сувереном, і складні умови, з якими банки зіштовхуються щодо своєї кредитоспроможності.

Під впливом зниження незалежного рейтингу України до "ССС-" внаслідок затримки виплати єврооблігацій, прийнято рішення про зниження рейтингів. «Fitch» також визнає, що АТ КБ «ПриватБанк» має більший захист від збитків порівняно з іншими шістьма банками, що призводить до дещо вищої кредитної якості установи.

У лютому 2023 року агентство Moody's провело останню оцінку кредитних рейтингів. За результатами цього перегляду кредитні рейтинги кількох українських банків, у тому числі АТ КБ «ПриватБанк», були знижені з «Саа3» до «Са». Це коригування відбулося після зниження рейтингу незабезпеченого боргу України з «Саа3» до «Са». «Moody's» назвало триваючий конфлікт з Росією основною причиною цього зниження рейтингу, оскільки очікується, що це матиме довгострокові наслідки для економічної та фінансової стабільності України.

Ситуація в Україні залишається складною та напруженою, але залишається керованою. Нинішні конфлікти вздовж українських кордонів у поєднанні з невідомим руйнуванням життєво важливої інфраструктури, промислових об'єктів і житлових будинків, а також невизначеність навколо тривалості цього скрутного становища перешкоджають прогресу та відкладають будь-яке очікуване відновлення. Керівництво держави ретельно відстежує зміни зовнішнього

ландшафту та вживає відповідних заходів для пом'якшення можливих несприятливих наслідків. Тим не менш, вплив подальшого погіршення макроекономічного клімату на фінансовий стан і результати діяльності банку залишається невизначеним.

Наступним вважаємо за необхідне проаналізувати ключові показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк».

2.2. Характеристика фінансових результатів роботи АТ КБ «ПриватБанк»

Для проведення ретельного аналізу банківської діяльності доцільно використовувати аналітичні ресурси, які пропонують достовірну, повну та вичерпну інформацію про банківську установу.

Для початку вважаємо за доцільне провести оцінку основних показників, що стосуються АТ КБ «ПриватБанк» за період з 2018 по 2022 роки. Ці показники наведені в табл. 2.1.

На підставі проведеного аналізу можна зробити висновок, що активи та пасиви досліджуваної банківської установи зазнали паралельного зростання протягом останніх п'яти років, при цьому темпи зростання власного капіталу спостерігалися дещо нижчими.

Таблиця 2.1

Оцінка ключових показників АТ КБ «ПриватБанк» впродовж 2018-2022 рр.

Показники	2018	2019	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2018
Активи	314106	386940	407257	549739	559273	245167
Зобов'язання	259577	333112	340642	491895	484921	225344
Власний капітал	54529	53828	66615	57843	74351	19819

Джерело: на підставі даних АТ КБ «ПриватБанк»

Докази, представлені в табл. 2.2, є дуже переконливими, демонструючи, що АТ КБ «ПриватБанк» не має непогашених боргів, відстрочених податкових активів або інвестиційної нерухомості. Це є яскравим свідченням того, що банк вміє ефективно управляти своїми активами, навіть в умовах підвищених ризиків. Крім

того, це підкреслює прагнення банку підтримувати встановлені стандарти фінансової стабільності в банківському секторі, що швидко розвивається. Зокрема, понад 50,0% кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» складають низькоризикові інвестиційні цінні папери. Крім того, важливо підкреслити, що частка основних засобів і нематеріальних активів є відносно невеликою, з незначним збільшенням з 1,31% у 2018 році до 1,51% у 2022 році. Це свідчить про надійність активів банку, що відповідає загальній фінансовій стабільності банківських установ.

У табл. 2.2 наведено дані, які вказують на значне зростання загальних активів АТ КБ «ПриватБанк» у 2022 році, які досягли 401 296 млн грн, що на 57,5% більше, ніж у 2018 році.

Таблиця 2.2

Оцінка активів АТ КБ «ПриватБанк» у 2018-2022 роках, млн. грн

Активи	Період, роки					Відносне відхилення 2022/2018 рр.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	25296	27360	45894	49911	52835	108,9
Заборгованість банків	4516	-	27118	25059	26243	481,1
Кредити та аванси клієнтів	38335	50140	59544	55021	68218	78,0
Інвестиційні цінні папери:	161012	180081	152157	221661	222277	38,0
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	34336	86244	84680	100750	93096	171,1
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	90354	79299	66602	119196	129074	42,9
- за амортизованою собівартістю	36322	14538	875	1715	107	-99,7
Поточні податкові активи	184	184	2257	6660	9978	5322,8
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію/інвестиції в дочірні компанії	30	30	155	30	30	-
Інвестиційна нерухомість	579	3340	3379	2933	1989	243,5
Активи з права користування	-	-	1716	1748	1288	збільшення в 1288 разів
Основні засоби та нематеріальні активи	3326	3793	4764	5894	6074	82,6
Інші фінансові активи	490	2743	2210	3448	2644	439,6
Інші активи	9652	8899	9285	8900	9713	0,6
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	11268	1361	1244	1228	-	зменшення в 11268 разів
Активи, утримувані для продажу	117	117	-	32	7	-94,0
Всього активів	254805	278048	309723	382525	401296	57,5

Джерело: розраховано на річних звітів АТ КБ «ПриватБанк» [16]

У 2022 році помітно зросла заборгованість банку, яка загалом сягнула 27 539 млн грн. З іншого боку, суттєво зросли поточні податкові активи на 9 794 млн грн. Проте відбулося значне зменшення на 36 215 млн грн вартості інвестиційних цінних паперів, що обліковуються за амортизованою вартістю. Цей спад свідчить про можливе уповільнення інвестиційних зусиль порівняно з даними 2018 року.

На підвищення фінансової стабільності безпосередньо впливає зростання активів банківської установи. Для досягнення цієї мети вкрай важливо збільшити частку операційних активів з одночасним зменшенням кількості непрацюючих і проблемних активів.

Щоб запобігти потенційній кризі, спричиненій володінням непрацюючими активами, банківським установам вкрай необхідно надати пріоритет створенню резервного фонду, який гарантує здатність брати участь у активних операціях і підтримувати регулярне функціонування.

У цій конкретній ситуації захисну функцію виконує величина резервного фонду.

На наступних етапах дослідження наша увага зосереджується на аналізі пасивів (ресурсів) АТ КБ «ПриватБанк» як методу оцінки його фінансової стійкості.

АТ КБ «ПриватБанк» отримує кошти з різних каналів, включаючи готівку, що знаходиться на поточних рахунках, а також враховуючи строкові депозити. Крім того, банк розповсюджує депозитні сертифікати та векселі юридичним особам. Ресурси банку додатково зміцнюються залишками коштів на депозитних і поточних рахунках, що належать клієнтам-фізичним особам.

Успішне функціонування банківської установи залежить від міцності її ресурсної основи. Досягнення такої стабільності передбачає впровадження стратегій диверсифікації, які дозволяють установі отримувати грошові ресурси з різних джерел і підтримувати повний портфель активів. Надзвичайно важливо підтримувати цю рівновагу в межах визначених часових рамок і параметрів процентної ставки.

Щоб забезпечити точну оцінку диверсифікації зобов'язань, необхідно враховувати численні фактори, включаючи географічний і галузевий розподіл

депозитів, їх розміри та категорії, а також тривалість участі разом з іншими відповідними критеріями.

При проведенні аналізу зобов'язань вкрай важливо віддавати пріоритет перевірці строкових депозитів невеликих вкладників або певної групи значних клієнтів. Якщо кошти раптово вилучаються, існує ймовірність невеликого рівня ризику. Щоб вирішити цю проблему, доцільно включити в депозитний договір положення, яке дозволяє змінювати процентні ставки. Це припущення ґрунтується на визнанні того, що ринкові процентні ставки безперервно змінюються внаслідок об'єктивних впливів. Короткостроковий і спорадичний характер міжбанківських позик робить їх ключовим компонентом у фінансовому ландшафті. Прибутковість банківських установ зіштовхується зі значними труднощами через проблему, пов'язану з ризиком міжбанківських позик.

При оцінці фінансової звітності банку велике значення має вивчення співвідношення між нестабільними кредитними джерелами, зокрема міжбанківськими позиками. Не менш важливим є аналіз співвідношення боргу до власного капіталу, що має зв'язок із векселями, випущеними банком. Це пов'язано з тим, що під час фінансових негараздів інвестори, як правило, віддають пріоритет швидкому поверненню своїх інвестицій, зберігаючи ці банкноти, що може створити проблеми з отриманням нових банкнот і відображати труднощі, з якими зіштовхуються під час забезпечення міжбанківських позик.

Рахунки Лоро, які відкриваються в банках-кореспондентах, є суттєвим джерелом залишків як у національній, так і в іноземній валюті.

Постійна потреба банківських установ виконувати обов'язкові резервні вимоги створює постійну загрозу дострокового вилучення депозитів, тим самим підкреслюючи важливість залишків на лоро-рахунках як унікального активу.

Враховуючи його статус фінансової установи, надання пріоритетів управлінню індивідуальними рахунками є надзвичайно важливим, оскільки це вимагає значної відданості та інвестицій часу.

На основі емпіричних даних встановлено, що для того, щоб банківська установа покривала свої витрати, вона повинна отримувати від фізичних осіб кошти, які перевищують 10% її зобов'язань, залишаючись при цьому меншими за розмір капіталу установи. Цей запобіжний захід необхідний для забезпечення

інтересів фізичних осіб та створення фінансового резерву для можливих відрахувань із Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Отже, частина коштів установи вилучається з обігу. І навпаки, якщо фінансова ситуація установи значно погіршується до такої міри, що вона не може компенсувати вкладникам, Фонд може втрутитися та використати свої ресурси. Зрештою, цей механізм створює відчуття впевненості та довіри до банківських установ.

Наступним у дослідженні, вважається доцільним заглибитися в аналізування змін у зобов'язаннях перевіреної фінансової організації, як зазначено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Оцінка пасивів АТ КБ «ПриватБанк» у 2018-2022 роках, млн. грн

Пасиви	Період, роки					Відносне відхилення (2022/2018), разів
	2018	2019	2020	2021	2022	
Заборгованість перед НБУ	12394	9817	7721	-	-	зменшення в 12394 разів
Заборгованість перед банками та іншими організаціями	234	195	201	2	3	-98,7
Кошти клієнтів	212750	231055	240621	312708	325303	52,9
Зобов'язання орендаря з лізингу	-	-	1748	1855	-	-
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	106	136	121	146	159	50,0
Інші фінансові зобов'язання	1759	2249	1522	2907	3770	114,3
Резерви та нефінансові зобов'язання	2638	3132	3260	12082	5446	106,4
Всього зобов'язань	230012	246584	255194	329700	334681	45,5
Акціонерний капітал	206060	206060	206060	206060	206060	0,0
Емісійний дохід	23	23	23	23	23	0,0
Резерв переоцінки будівель	747	687	614	689	4091	447,7
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	(479)	(3303)	(1274)	(2937)	-	зменшення в 479 разів
Результат від операцій з акціонером	12174	12174	12174	12174	12174	0,0
Загальні резерви та інші фонди	6211	6211	6850	8481	9696	56,1
Накопичений дефіцит	(199943)	(190388)	(169918)	(171665)	(157247)	-21,4
Всього капіталу	24793	31464	54529	52825	66615	168,7
Всього зобов'язань та капіталу	254805	278048	309723	382525	401296	57,5

Джерело: розраховано на річних звітів АТ КБ «ПриватБанк» [16]

Наведені дані в табл. 2.3, беззаперечно ілюструють суттєве зростання зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» протягом періоду з 2018 по 2022 роки. Зокрема, відбулося значне зростання на 146,491 млн грн. Це помітне збільшення можна

пояснити різними факторами та показниками, які зазнали помітних трансформацій. Зокрема, відбувся сплеск заборгованості клієнтів на загальну суму 112,553 млн грн. Крім того, зросли додаткові фінансові зобов'язання на 2 011 млн грн. Також відбулося збільшення нефінансових зобов'язань на 2 808 млн грн. Додатково збільшено резерви переоцінки будівель на 3,344 млн грн.

Не слід забувати про важливість вищезазначених відомостей, оскільки вони підкреслюють зусилля АТ КБ «ПриватБанк» щодо спонукання клієнтів вносити свої кошти на різні рахунки та інвестиції. Цей специфічний підхід, застосований банком, продемонстрував надзвичайну ефективність. Зростання АТ КБ «ПриватБанк» проявляється у збільшенні його резервів та інших коштів, внаслідок чого відбувається відповідне розширення кредитного портфеля банку.

Результати дослідження є вагомими доказами на підтримку твердження про те, що сприятлива траєкторія показників є вагомим свідченням успішної реалізації стратегії управління АТ КБ «ПриватБанк». Безсумнівно, це створює міцну основу для майбутнього зростання та стійкості банку. Можна стверджувати, що банківські установи, крім своєї соціальної ролі, головним чином мотивовані бажанням отримати фінансову вигоду, якщо розглядати ширшу перспективу.

Для будь-якої банківської установи вкрай важливо підкреслити важливість підтримки міцного фінансового стану. Це має далекосяжні наслідки не лише для самої установи, а й для всієї нації. Крах одного банку може спровокувати ланцюгову реакцію, що призведе до банкрутства інших підприємств і краху всієї монетарної системи.

Створення ефективних методів фінансових операцій і ринкових стратегій є надзвичайно важливим як для банківських установ, так і для загального добробуту країни. Одним з ключових аспектів гарантування прибутковості цих установ є вміле управління внутрішнім капіталом. Тому доцільно ретельно проаналізувати варіації цих показників (табл. 2.4), щоб отримати всебічне розуміння.

Аналізуючи дані, надані в табл. 2.4 за період з 2018 по 2022 роки, важливо підкреслити значне зростання процентних доходів, що спостерігалось в 2020 році. Цей сплеск склав вражаючі 12 430 мільйонів гривень, що є значним збільшенням порівняно з показниками 2018 року. Крім того відбулося значне скорочення процентних витрат, які досягли - 6755 млн. грн. Отже, можна зробити висновок,

що чистий процентний дохід за досліджуваний період зазнав приголомшливого зростання в 4,8 рази, досягнувши 29 317 млн грн на кінець 2022 року.

Таблиця 2.4

Аналіз динаміки ключових показників фінансового результату

АТ КБ «ПриватБанк» у 2018-2022 роках, млн. грн

№	Стаття звіту	Період, роки					Абсолютне відхилення (2022/2018), млн. грн.
		2018	2019	2020	2021	2022	
1	Процентні доходи	24485	30754	33841	33563	36915	+12430
2	Процентні витрати	(-18374)	(-14002)	(-14174)	(-11961)	(-6755)	-11619
3	Доходи за виплатами та комісійними	6111	19590	24575	27649	35057	+28946
4	Витрати за виплатами та комісійними	(-3017)	(-4402)	(-6386)	(-8888)	(-11840)	+8823
5	Чистий процентний дохід	6111	16752	19667	21602	29317	+23206
6	Чисті процентні доходи після врахування резерву на зменшення корисності	(-12235)	10663	19663	19831	28461	+40696
7	Прибуток до оподаткування	(-23895)	12789	32609	24296	35067	+58962
8	Чистий прибуток за рік	(-23914)	12798	32609	22302	35050	+58964
9	Інші сукупні доходи (витрати)	(1016)	(1874)	1974	(1549)	(1818)	-802
10	Всього сукупних доходів за рік	(-24930)	10924	34583	22753	33232	+58162

Джерело: розраховано на основі річних звітів АТ КБ «ПриватБанк» [16]

АТ КБ «ПриватБанк» спостерігав значне зростання доходів від платежів і комісій, досягнувши вражаючих 28,946 млн грн. Це означає значне збільшення в 5,8 рази порівняно з попередніми часовими рамками. Як наслідок, відчутно зросли витрати на комісії, які збільшились в 3,9 рази порівняно з 2022 та 2018 роками.

Сукупний дохід є основним фактором оцінки ефективності діяльності банківської установи. Протягом досліджуваного періоду спостерігалася помітна тенденція до збільшення загального доходу зі значним зростанням з -24 930 млн грн у 2018 році до 33 232 млн грн у 2022 році. Ця суттєва різниця означає варту уваги дисперсію в 58 162 млн грн.

АТ КБ «ПриватБанк» у 2020 році досяг визначного фінансового рубежу, отримавши загальний дохід у розмірі 34 583 млн грн, що є найвищим досягненням за останні п'ять років.

Протягом усього періоду дослідження АТ КБ «ПриватБанк» спостерігав зростання загального доходу. Цей сплеск можна пояснити збільшенням як чистого процентного доходу, так і комісійних доходів. Незважаючи на незначне зростання процентних витрат і витрат, пов'язаних з платежами й комісіями, загальний дохід банку продемонстрував позитивну динаміку. Варто відзначити значне зростання чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» за останні п'ять років. Цей ріст становить 58 964 млн. грн, що зміцнює його позиції однієї з найуспішніших банківських установ України з точки зору фінансових показників.

2.3. Оцінка ефективності системи управління акціонерним капіталом з урахуванням розвитку банківської галузі

У відповідь на фінансову кризу банківська система України вжила різноманітних заходів для подолання негативних наслідків для економіки. Нестабільність, викликана кризою, призвела до значного зниження довіри населення до банків, що призвело до скорочення загальної депозитної бази банківської системи. Крім того, рішення НБУ про введення мораторію на дострокове зняття вкладів ще більше посилило негативний вплив на поточний стан справ.

Банківська система в Україні зіткнулася з безпрецедентною загрозою через поточну кризу, спричинену різким погіршенням фінансових, економічних та соціально-політичних умов. За останні три роки основною проблемою банківської системи було зменшення акціонерного капіталу та збитковість діяльності.

З 2019 по 2021 рік світ пережив масштабний вплив пандемії COVID-19, що призвело до глобального економічного спаду та помітного уповільнення економічної активності в Україні. Протягом усього періоду карантину АТ КБ «ПриватБанк» оперативно адаптувався до цих змін, забезпечуючи безперебійну роботу своїх відділень, надаючи допомогу клієнтам та захищаючи своїх

працівників. У відповідь на появу вірусу та впровадження карантинних заходів банк розробив і презентував такі ініціативи підтримки клієнтів, як «кредитні канікули», різноманітні програми реструктуризації та знижені комісії за банківські операції.

Банк активно проводив внутрішню оцінку своїх операційних процедур і розширював спектр продуктів і каналів надання послуг. Крім того, основною метою було забезпечити безперебійне та якісне обслуговування клієнтів, а також продумати організацію мережі відділень та офісів з урахуванням карантинних обмежень та посилених заходів захисту працівників. АТ КБ «ПриватБанк» продовжує фокусуватися як на кількісному, так і на якісному розширенні своїх послуг, постійно вдосконалюючи технології Privat24, ІТ-системи та процесингові можливості. Банк також прагне просувати безготівкові та безконтактні платежі, а також біометричну автентифікацію, що призведе до збільшення кількості активних карток, цифрових транзакцій та використання банкоматів.

АТ КБ «ПриватБанк» керує системою управління акціонерним капіталом відповідно до стратегії бізнес-моделі та фундаментальних принципів банку. Як відома фінансова установа, банк бере активну участь у державних програмах кредитування, таких як кредити «5-7-9» та компенсаційні кредити для агробізнесу. Варто зазначити, що у 2022 році банк продемонстрував задовільний рівень капіталу. Зокрема, регулятивний капітал банку на кінець року склав 35,3 млрд грн, перевищивши норматив достатності регулятивного капіталу в 10% із заслуговуючим показником 28,09%.

Ліквідність банку за всіма нормативними показниками перевищує встановлені НБУ нормативи. Станом на 31 грудня 2022 року коефіцієнт покриття ліквідністю для всіх валют становив вражаючі 278,23%, а в іноземній валюті – 218,18%. Ці значення значно перевищують мінімальну вимогу 100%, встановлену НБУ.

У 2022 році банк стикається зі значними перешкодами, пов'язаними з реорганізацією його діяльності та адаптацією до мінливого макросередовища. Це передбачає пошук нових шляхів удосконалення систем управління капіталом,

упорядкування внутрішніх процедур і скорочення витрат. Крім того, банк повинен керуватися впровадженням більш суворих правил, що стосуються заходів протидії відмиванню грошей/фінансуванню тероризму (ПВК), надійного управління ризиками та підвищених вимог до капіталу.

Для всебічного вивчення управління акціонерним капіталом банку розглянемо різні фінансові показники, які дають уявлення про загальний фінансовий стан банку. Ці показники можна розділити на три групи: фінансова стійкість, ліквідність та ефективність управління. Фінансова стабільність банку має вирішальне значення для його подальшої роботи та продуктивності. На нього впливають як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники та оцінюється за допомогою окремих і агрегованих комплексних показників, які є основою для рейтингових оцінок діяльності банку. Фінансовій стабільності банку сприяють численні зовнішні та внутрішні фактори.

Різні зовнішні фактори можуть впливати на фінансову стабільність як окремого банку, так і банківської системи в цілому. До таких факторів належать стабільність національної валюти, впорядкованість державних фінансів у поєднанні з мінімальним або відсутнім дефіцитом бюджету, низьким рівнем інфляції. З іншого боку, фінансову стійкість банку можна оцінити за кількома ключовими коефіцієнтами, такими як коефіцієнт надійності, коефіцієнт фінансового левериджу, коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів, коефіцієнт захисту дохідних активів, за власним капіталом, а також коефіцієнтом мультиплікатора капіталу.

Виходячи з інформації, наведеної в табл. 2.5, видно, що коефіцієнт надійності, який представляє відношення капіталу АТ КБ «ПриватБанк» до залучених коштів, постійно залишається вищим за мінімально допустиме значення 5%. Крім того, за досліджуваний період цей коефіцієнт зріс з 13% до 21%. Як наслідок, банк має значний розмір власного капіталу, що свідчить про високий рівень надійності. Отже, банк більше не покладається на зовнішні джерела грошового ринку для забезпечення додаткових коштів, оскільки він має велику

кількість власного капіталу, який можна використати для позик, економічних проектів та інвестицій за нижчою ціною.

Таблиця 2.5

**Аналіз показників фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк»
у 2020-2022 роках**

Показники	Нормативне значення	Роки			Абсолютний приріст	
		2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021
Коефіцієнт надійності	> 5%	0,13	0,21	0,16	0,09	-0,05
Коефіцієнт фінансового важеля	1:20	7,84	4,68	6,24	-3,16	1,56
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	> 10%	0,11	0,18	0,14	0,06	-0,04
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	↑	0,11	0,06	0,06		
Коефіцієнт захищеності дохідних активів власним капіталом	↑	-0,08	-0,10	-0,12	-0,02	-0,02
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	12-15	1,35	1,50	1,86	0,2	0,35

Джерело: розраховано на основі річних звітів АТ КБ «ПриватБанк» [16]

У 2022 році коефіцієнт фінансового левериджу банку становить 6,24, що відображає значне зростання на 1,56 порівняно з попереднім роком. Це свідчить про посилені зусилля банку щодо залучення вільних коштів з грошового ринку, незважаючи на підтримку значного рівня застави.

Збільшення коефіцієнта участі у формуванні активів у 2021 році супроводжувалося незначним зниженням у 2022 році з 0,18 до 0,14 (що еквівалентно зниженню з 18% до 14%). Однак це зниження все ще відповідає встановленій тенденції підтримки мінімального оптимального значення 10%.

Дані табл. 2.5 також свідчать про зниження забезпеченості інвестованого капіталу в основні засоби та нематеріальні активи. Про це свідчить зниження відповідного коефіцієнта з 0,11 у 2019 році до 0,06 у 2021 та 2022 роках.

Крім того, протягом проаналізованого періоду спостерігалось помітне зниження рівня збереження прибуткових активів шляхом використання особистого капіталу. Хоча коефіцієнт починався з від'ємного значення (-0,08) на початку 2020 року, він поступово наближався до позитивного значення в наступні роки з

подальшим зниженням до -0,1 у 2021 році та -0,12 у 2022 році. Це спостереження вказує на те, що початкове значення суми власного капіталу за вирахуванням непрацюючих активів спочатку було достатнім для покриття всіх дохідних активів на початок року. Однак до кінця 2020 року ця ситуація значно погіршилася.

Таким чином, ефективність управління акціонерним капіталом в АТ КБ «ПриватБанк» є дещо недостатньою, що проявляється у зменшенні власного капіталу та збільшенні непрацюючих активів. З точки зору коефіцієнта мультиплікатора капіталу, який вказує на те, наскільки активи покриті власним капіталом, ідеальне співвідношення становить 12-15 разів, на початку аналізованого періоду він становив 1,35, а до кінця він підвищився до 1,86.

Перш за все, це свідчить про те, що зростання активів (які становили 23,5% у 2021 році) випереджає темпи зростання власного капіталу, який залишався на місці між 2020 та 2022 роками. Крім того, це свідчить про тенденцію до мінімізації використання «потужності» шляхом включення до статутного капіталу. Фінансова стабільність банку недостатньо захищена його капіталом, що робить його нездатним захистити від потенційних ризикованих втрат як зараз, так і в найближчому майбутньому.

Спроможність і здатність комерційного банку виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та іншими сторонами протягом певних періодів часу називають ліквідністю банку. Ступінь забезпеченості зобов'язань банку його активами визначає ліквідність його балансу, а дотримання обов'язкових економічних нормативів, встановлених Національним банком України, забезпечує насамперед ліквідність його активів.

Комерційні банки використовують різні показники ліквідності, щоб оцінити свою здатність конвертувати активи в готівку для погашення зобов'язань. До таких показників належать коефіцієнт миттєвої ліквідності, коефіцієнт загальної ліквідності пасивів, коефіцієнт співвідношення високоліквідних активів до оборотних, коефіцієнт ресурсної ліквідності пасивів, коефіцієнт ліквідності наданих кредитів, коефіцієнт загальної ліквідності пасивів. Ці показники дають змогу зрозуміти стан ліквідності банку, дозволяючи оцінити його здатність

виконувати поточні та найближчі зобов'язання перед клієнтами, кредиторами, інвесторами та акціонерами, як це відображено в балансі.

Таблиця 2.6

Аналіз показників ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2022 роках

Показники	Нормативне значення	Роки			Абсолютний приріст	
		2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	> 20%	0,12	0,19	0,16	0,07	-0,03
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку	> 100%	0,89	0,82	0,86	-0,06	0,04
Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів	> 20%	0,10	0,18	0,15	0,07	-0,02
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	70-80%	0,93	0,94	0,92	0,00	-0,02
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів (для визначення незбалансованої ліквідності)	↑	0,22	0,25	0,18	0,03	-0,07
Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань	↑	0,15	0,22	0,19	0,08	-0,04

Джерело: розраховано на основі річних звітів АТ КБ «ПриватБанк» [16]

Виходячи з даних, наведених у розрахунковій табл. 2.6, очевидно, що АТ КБ «ПриватБанк» з 2020 по 2022 рік не виконував необхідні нормативні рівні нормативів миттєвої ліквідності та загальної ліквідності. Відповідно до нормативів НБУ банк мав підтримувати мінімальний коефіцієнт миттєвої ліквідності становив 20%, але натомість за цей період зафіксовано показники 12%, 19% та 16%. Так само, загальна ліквідність банку впала нижче необхідного мінімуму в 100%, з відсотками 89%, 82% і 86% відповідно.

Внаслідок цього була порушена спроможність банку виконувати свої зобов'язання та погашати заборгованість перед клієнтами. Незважаючи на те, що на кінець 2022 року порівняно з 2020 роком відбулося незначне зростання забезпеченості оборотних активів високоліквідними активами з 10% до 15%, ця цифра все ще не досягла нормативної вимоги НБУ щонайменше на 20%.

Забезпеченням усіх зобов'язань є доходні активи АТ КБ «ПриватБанк», про що свідчить коефіцієнт ліквідності зобов'язань. Протягом усього періоду, що розглядається, коефіцієнт стабільно перевищував стандартний діапазон 70-80%, досягаючи рівнів 92-94%. Проте до кінця 2022 року показник зазнав незначного зниження на 0,02%.

Дані, представлені в табл. 2.6, чітко демонструють зниження цього конкретного показника, знизившись з 22% у 2020 році до 18% у 2022 році. Це вказує на тривожну тенденцію до зниження здатності погасити непогашені борги перед клієнтами банку. Як наслідок, видані кредити не забезпечені належним чином сумою залучених депозитів, що створює потенційний ризик для ліквідності банку.

Коефіцієнт загальної ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» свідчить про те, що його спроможність виконувати зовнішні зобов'язання за рахунок залучених коштів, високоліквідних активів та продажу нерухомого майна залишається значно недостатньою.

З 2020 по 2022 рік цей коефіцієнт коливався між 15% і 22%, що означає надзвичайно низький рівень. Було ретельно проаналізовано показники АТ КБ «ПриватБанк», в результаті яких виявлено, що з 2020 по 2022 рік він не відповідав встановленим НБУ вимогам щодо ліквідності та належним чином не забезпечував свою здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами, кредиторами та акціонерами. Управління капіталом передбачає стратегічний підхід до впливу на різні методи фінансування з метою досягнення конкретних результатів.

Основною метою управління капіталом є задоволення потреб підприємства у фінансових ресурсах, забезпечення успішної реалізації бізнес-плану при мінімізації витрат і ризиків. З огляду на це, до основних завдань управління акціонерним капіталом відносяться:

1. Для співвіднесення капіталу з активами необхідно забезпечити відповідність, визначену стратегічним і тактичним цілям підприємства. Крім того, важливо встановити раціональну структуру фінансових ресурсів, враховуючи мінімізацію витрат при збереженні прийняттого рівня ризику. І, нарешті,

ефективне використання капіталу під час діяльності підприємства має вирішальне значення.

2. Для оцінки внеску власного капіталу у фінансове забезпечення бізнесу найефективніше використовувати комбінацію показників прибутковості та порівняльного аналізу. Використовуючи аналіз коефіцієнтів, можна отримати більш точне розуміння того, наскільки ефективно підприємство використовує свій власний капітал. Крім того, шляхом проведення порівняльного аналізу та порівняння розрахованих показників поточного року з показниками попереднього року стає можливим оцінити, наскільки підприємство покращило використання власного капіталу.

Значну роль у визначенні прибутковості банку відіграє рівень ефективності управління власним капіталом банку та його оптимальна структура. При аналізі прибутковості банку два ключових показники, які слід враховувати, це рентабельність капіталу та рентабельність активів. За першим показником можна оцінити ефективність використання коштів власників комерційного банку. Вкрай важливо, щоб цей показник підтримував мінімальне значення 1%, щоб забезпечити оптимальну продуктивність. Другий - для вимірювання прибутковості загальних активів. Необхідне мінімальне значення 0,75%, тоді як верхня межа встановлена на нормативному значенні 1,5%.

Згідно з нашим дослідженням, рентабельність капіталу за 2020, 2021 та 2022 роки становила відповідно 0,6%, 1,1% та 0,9% (табл. 2.7). Очевидно, що цей показник знизився протягом періоду дослідження і більше не відповідає очікуваному значенню. Отже, банк неефективно використовує капітал засновників.

Мають місце такі показники рентабельності активів: 0,5% у 2020 році, 1,1% у 2021 році та 0,7% у 2022 році. Очевидно, що цей показник відповідав нормативній вимозі лише у 2020 році, оскільки він був незначним що можна пояснити повільнішим зростанням прибутку порівняно зі зростанням активів.

При позитивній оцінці показник рентабельності витрат банку знизився з 78% у 2021 році до 43% у 2022 році. Крім того, частка прибутку в доходах зменшилася

на кінець 2022 року і склала лише 32% (зниження на 13% порівняно з 2021 роком), що еквівалентно 0,32 грн на 1 грн доходу.

Таблиця 2.7

Аналіз показників рентабельності АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2022 роках

Показники	Нормативне значення	Роки			Абсолютний приріст	
		2020	2021	2022		
		Сума, млн.грн	Сума, млн.грн	Сума, млн.грн	2021-2020	2022-2021
Рентабельність (прибутковість) капіталу	0,75-1,5%	0,06	0,11	0,09	0,05	-0,02
Рентабельність (прибутковість) активів	> 1%	0,05	0,11	0,07	0,02	-0,04
Рентабельність витрат	↓	0,32	0,78	0,43	0,5	-0,4
Рентабельність доходу	↑	0,15	0,45	0,32	0,3	-0,1
Чистий спред	> 1,25%	0,28	0,28	0,30	0,01	0,02
Чиста процентна маржа	> 4,5%	0,06	0,07	0,06	-0,1	0,00

Джерело: розраховано на основі річних звітів АТ КБ «ПриватБанк» [16]

Важливо підкреслити, що фінансова стабільність банку не підтримується належним чином розміром його акціонерного капіталу, що робить його вразливим до потенційних збитків як зараз, так і в найближчому майбутньому. Перевірка показників фінансової стійкості протягом досліджуваного періоду виявила нестійкий фінансовий стан підприємства. Крім того, після завершення дослідження спостерігалось зниження рентабельності капіталу, що свідчить про те, що він більше не відповідає встановленому стандарту. Отже, можна зробити висновок, що засновники банку неефективно використовують акціонерний капітал.

Протягом 2020-2022 років розрахункові показники АТ КБ «ПриватБанк» виявили недотримання встановлених НБУ вимог щодо ліквідності, у зв'язку з чим не вдалося в повному обсязі гарантувати погашення зобов'язань перед клієнтами, які довірили свої кошти поточним, ощадним, і депозитні рахунки, а також кредиторам і акціонерам, які беруть участь у господарській діяльності.

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКЦІОНЕРНИМ КАПІТАЛОМ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1. Обґрунтування необхідності змін у системі управління акціонерним капіталом досліджуваної банківської установи

Тісний зв'язок між ринковою економікою в Україні та удосконаленням системи управління власним капіталом є вирішальним у нинішньому стані справ. Побудова та впровадження ефективної системи має велике значення, оскільки вона є основним засобом підвищення ефективності використання власного капіталу в будь-якому бізнесі. Ефективно керуючи своїм капіталом, підприємства можуть збільшити його обсяг і, зрештою, підвищити ринкову вартість.

Оцінивши систему управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк» та провівши оцінку, стає очевидним наявність помітних проблем з управлінням фінансами.

Управління фінансами банківських установ у воєнний період може стати складним завданням через ряд факторів, які впливають на економічну та фінансову стабільність. Деякі з основних проблем в цьому контексті можуть включати:

- збурене економічне середовище: воєнний стан часто супроводжується економічною нестабільністю, зменшенням виробництва та скороченням попиту на товари та послуги. Це може вплинути на платоспроможність клієнтів банків, збільшуючи ризики неплатоспроможності та прострочки платежів;
- ризик кредиту: збільшення ризику неплатежів і прострочок може призвести до збитків для банків, особливо якщо вони мають значні портфелі кредитів, пов'язаних із секторами, які сильно постраждали від конфлікту;
- обмеження ліквідності: у воєнний період може виникнути обмеження ліквідності через збільшену нестабільність фінансових ринків, зменшення довіри до банків та обмеження на фінансові операції;
- втручання держави: уряд може втручатися у роботу банківського сектору для забезпечення стабільності економіки в умовах воєнного стану. Це може

включати введення регуляторних обмежень, валютних контролів та інших обмежень, що можуть впливати на діяльність банків;

- зміни в інфраструктурі: військові дії можуть призвести до руйнувань та змін в інфраструктурі, що може ускладнити здійснення фінансових операцій та обслуговування клієнтів;

- зміна стратегії управління ризиками: банки повинні адаптувати свою стратегію управління ризиками, враховуючи воєнний час. Це включає в себе перегляд кредитних політик, зміни в портфелі активів та вдосконалення механізмів моніторингу ризиків;

- збереження довіри клієнтів: зменшення довіри клієнтів може призвести до виведення грошей з банківської системи та інших негативних наслідків;

- враховуючи ці фактори, важливо, щоб банківські установи розробляли та впроваджували ефективні стратегії управління ризиками та відповідності, співпрацювали з регуляторами та іншими галузевими учасниками для забезпечення стабільності фінансової системи в умовах воєнного конфлікту.

Аналіз фінансової стабільності виявляє тривожну ситуацію, коли капітал банку є недостатнім, що робить його нездатним захистити від потенційних ризикованих втрат як зараз, так і в найближчому майбутньому. Аналогічна ситуація спостерігається і в загальному коефіцієнті ліквідності, оскільки здатність АТ КБ «ПриватБанк» виконувати зовнішні зобов'язання за рахунок високоліквідних активів і нерухомості (включаючи майно та незавершені капітальні інвестиції) залишається низькою. Це зберігалось між 2020 і 2022 роками з рівнями від 15% до 22%, що є тривожно недостатнім.

Банк стикається з значними проблемами, пов'язаними саме з його капіталом, зокрема його прибутковістю. У 2020 році рентабельність становила 0,6%, потім 1,1% у 2021 році та 0,9% у 2022 році. Очевидно, що цей показник за досліджуваний період знизився і вже не відповідає необхідному стандарту. Отже, можна зробити висновок, що банк неефективно використовує капітал засновників.

Основною причиною поганого фінансового стану досліджуваної банківської установи визначено неадекватне та нераціональне управління акціонерним

капіталом. Визнаючи важливість капіталу для сприяння економічному зростанню та просуванню, ця форма управління стає ключовим чинником у підвищенні ефективності фінансово-економічних операцій.

Ефективність методів управління капіталом відіграє вирішальну роль у діяльності АТ КБ «ПриватБанк» в умовах обмежених фінансових ресурсів та нестабільності зовнішнього середовища. Від того, наскільки воно забезпечене необхідними ресурсами, залежить платоспроможність і конкурентоспроможність підприємства, які істотно впливають на його фінансовий стан. Тому формування оптимізованої структури управління акціонерним капіталом є одним із першочергових завдань підприємства.

Однак важливо визнати, що для ефективного вдосконалення системи управління акціонерним капіталом банку лише оптимізації структури капіталу недостатньо. Тому наша наступна рекомендація спрямована на покращення процесу формування прибутку. Незадовільні фінансові результати банку значною мірою пов'язані з обмеженою кількістю відділень, що перешкоджає точному прогнозуванню прибутку та оцінці розміру капіталу. Прибуток відіграє вирішальну роль у формуванні значних ресурсів державного бюджету, фінансуванні розширення акціонерного товариства, матеріальному стимулюванні працівників, підтримці соціально-культурних ініціатив. Отже, покращення формування прибутку є надзвичайно актуальною темою в сучасну епоху.

3.2. Шляхи удосконалення системи управління акціонерним капіталом досліджуваної банківської установи

Досягнення найбільш сприятливого балансу між прибутковістю та фінансовою стійкістю підприємства залежить від оптимізації структури її капіталу. Цей процес передбачає оцінку співвідношення між власним капіталом підприємства та позиковим капіталом, гарантуючи, що воно відповідає найефективнішій пропорції. Аналізуючи стратегічні аспекти капіталу, можна визначити вартість, отриману від власних коштів підприємства, і вартість, інвестовану в позикові кошти, зрештою максимізуючи

ефективність підприємства. Цей важливий крок в аналізі капіталу відіграє вирішальну роль у досягненні оптимальних фінансових результатів.

Основною метою управління структурою капіталу є мінімізація витрат, пов'язаних із отриманням довгострокового фінансування, таким чином максимізуючи ринкову вартість інвестицій для власників капіталу. Зосереджуючись на досягненні ідеального балансу між власним і позиковим капіталом, основною метою оптимізації структури капіталу є визначення оптимального співвідношення між ними. Це дозволяє визначити ключові завдання оптимізації структури капіталу [33, с. 253].

Створення структури капіталу, необхідної для довгострокового зростання та стабільності підприємства, має вирішальне значення. Також важливо створити середовище, яке дозволить підприємству максимізувати свою прибутковість. Очевидно, що визначити ідеальну структуру капіталу неможливо точно виміряти.

Однак існує ймовірність того, що керівництво підприємством може визначити її оціночну вартість, враховуючи різні фактори та спираючись на власні практичні знання. Це допоможе узгодити задуману структуру з найбільш ідеальним значенням. Досягнення оптимальної структури капіталу є однією зі складних дилем у фінансовому менеджменті.

Для оптимізації структури капіталу АТ КБ «ПриватБанк» пропонуємо реалізувати такі етапи: по-перше, провести аналіз капіталу підприємства; по-друге, здійснити аналіз ключових елементів, що впливають на структуру капіталу підприємства; структурувати капітал шляхом оптимізації з метою максимізації фінансової прибутковості, а також розробити відповідний показник для бажаної фінансової структури.

Підприємство аналізує ці етапи, щоб визначити структуру капіталу, яка найкраще підходить для прогнозованого періоду прогнозу. Мета полягає в оптимізації структури капіталу з метою максимізації очікуваної фінансової прибутковості. Цей процес передбачає проведення розрахунків для оцінки рівня фінансової прибутковості, зокрема рентабельності власного капіталу, за різними структурами капіталу. Вплив фінансового важеля є ключовим фактором у вимірюванні ефективності різних структур капіталу.

Використовуючи механізм фінансового важеля, стратегія максимізації прогнозованої фінансової прибутковості передбачає оптимізацію структури капіталу. Як стверджував Джеймс К. Ван Хорн, фінансовий леверидж передбачає використання позикових коштів за встановленою процентною ставкою для збільшення прибутків звичайних акціонерів [16].

Розрахунок необхідного прибутку для АТ КБ «ПриватБанк» базується на економічному обґрунтуванні, яке передбачає ретельне планування розподілу коштів для ефективного досягнення стратегічних цілей підприємства. Цей розрахунок повинен відповідати реальним можливостям підприємства отримувати необхідний прибуток. Для покращення процесу формування прибутку та підсилення економічної обґрунтованості потреб підприємства рекомендуємо запровадити системний підхід до розподілу прибутку, як описано нижче:

1. Оцінка необхідності отримання прибутку на основі цільового розподілу коштів.
2. Встановлення бажаних рамок розподілу прибутку.

Підприємство має збалансувати свій розподіл прибутку на основі передбачуваних сфер використання, враховуючи також потенціал для отримання прибутку в рамках своїх економічних і фінансових операцій.

Визначаючи вимоги до прибутку акціонерного товариства на основі його цільового використання, важливо враховувати різні аспекти його складових. До них відносяться фінансування розвитку фізичної та технологічної інфраструктури підприємства, збільшення оборотного капіталу, створення фінансового резерву для управління ризиками або регулювання цін, погашення довгострокових і середньострокових банківських кредитів, а також інших кредитів.

Крім того, кошти повинні спрямовуватися на соціальний розвиток і заохочення працівників, виплату дивідендів акціонерам, придбання кредитних зобов'язань або акцій інших акціонерних товариств, фінансування діяльності асоціацій, спілок, концернів та інших горизонтальних структур.

Вкрай важливо встановити раціональні пріоритети розподілу прибутку, враховуючи обмеження наявних ресурсів і встановлюючи конкретні цілі, яких можна досягти шляхом мобілізації ресурсів підприємства.

Перед керівництвом підприємства стоїть кілька стратегічних завдань щодо розподілу прибутку. Ці завдання включають забезпечення ефективності ключових сфер діяльності, досягнення додаткового зростання та максимізацію вартості підприємства. Також важливо підтримувати стабільний рівень прибутковості та створювати нові напрямки бізнесу, розвиваючи існуючі. Слід зосередитися на реалізації можливостей і консолідації ресурсів для сприяння подальшому розвитку. Крім того, керівництво має прагнути прискорити зростання підприємства шляхом ефективного використання капіталу та надання реальних гарантій для майбутнього розвитку. Це створить потенціал для сталого зростання навіть в умовах зміни сценаріїв.

В умовах ринкової економіки України механізм розподілу прибутку відіграє вирішальну роль, оскільки відображає ефективність господарської діяльності та здатність акціонерних товариств самостійно фінансуватися. Як підприємства, так і працівники зацікавлені в постійному підвищенні ефективності роботи та досягненні кращих фінансових результатів, що зумовлює необхідність вдосконалення методів і форм розподілу прибутку.

Отже, існує декілька основних стратегій підвищення ефективності використання прибутку підприємства: по-перше, визначення пріоритетних напрямів розподілу прибутку; по-друге, капіталізація коштів для сприяння розвитку підприємства та покращення фінансових результатів; по-третє, оптимізація спрямування коштів у фонд споживання, зокрема матеріальне стимулювання працівників для підвищення продуктивності праці та отримання майбутнього прибутку, а також соціального розвитку підприємства; по-четверте, розрахунок оптимального розміру резервного фонду та виділення коштів на його зростання; по-п'яте, оптимізація розподілу коштів на інші цільові фонди та цілі; по-шосте, встановлення умов, за яких розподіл прибутку не використовується для сплати штрафів; по-сьоме, створення детального плану з конкретними датами та оцінками використання та розподілу прибутку; по-восьме, здійснення суворого контролю за виконанням завдань щодо використання та розподілу

прибутку; по-дев'яте, проведення економічного аналізу з метою виявлення динаміки та факторів доходів у базовому періоді, виявлення потенційних резервів отримання максимального прибутку та планування формування, розподілу та використання прибутку на наступні періоди [40].

Для збільшення прибутку АТ КБ «ПриватБанк» необхідно розробити корпоративну стратегію управління, спрямовану на вдосконалення механізму формування та використання прибутку. Щоб максимізувати прибутковість банківської установи, має бути досягнуто комплексний набір цілей, включаючи сприяння зростанню, впровадження ефективних методів управління витратами, підвищення ефективності фізичної та технічної інфраструктури, оптимізацію складу та структури оборотного капіталу, посилення продуктивності праці, удосконалення системи управління.

Основні цілі стратегії розвитку підприємства повинні бути включені в цю політику, спрямовані на підвищення його ринкової вартості, формування достатніх інвестиційних ресурсів, захист фінансових інтересів як власників, так і працівників.

Водночас, розробляючи політику розподілу прибутку, вкрай важливо враховувати різні мотиви акціонерів підприємства – прагнення отримати суттєві негайні прибутки чи прагнути до значного довгострокового зростання.

3.3. Економічна доцільність покращення функціонування системи управління акціонерним капіталом досліджуваної банківської установи

Використовуючи стратегію фінансового важеля, можна оптимізувати структуру капіталу для досягнення максимально можливої прогнозованої фінансової прибутковості. Цей підхід, як описано Джеймсом К. Ван Горном, передбачає використання позикових коштів за встановленою відсотковою ставкою для збільшення доходів звичайних акціонерів.

Основна концепція фінансового левериджу полягає в посиленні впливу коливань прибутку на динаміку фінансової прибутковості, зокрема шляхом підвищення гнучкості фінансової прибутковості по відношенню до прибутку.

Для того, щоб визначити вплив фінансового левериджу, звичайною практикою є використання формули, наведеної нижче:

$$\text{ЕФЛ} = (1 - \text{Спп}) * (\text{Квра} - \text{Св}) * (\text{ВК} / \text{ПК}) \quad (3.1)$$

де Спп – ставка податку на прибуток;

Квра – коефіцієнт валової рентабельності активів, %;

Св – ставка відсотка за кредит, що сплачується підприємством за використання залученого капіталу, %;

ЗК – середня сума залученого капіталу;

ВК – середня сума власного капіталу.

Визначення належного рівня залучених коштів та оцінка вигідних умов кредитування стає можливим завдяки використанню фінансового важеля, який відіграє вирішальну роль у підтримці фінансової стабільності. Важливо зазначити, що економісти західного світу вважають, що ідеальне значення фінансового левериджу знаходиться в діапазоні 30-50% [30]. Згідно з їхньою точкою зору, якщо позика генерує менше ніж 30% зростання доходу, недоцільно продовжувати таку позику. І навпаки, якщо коефіцієнт перевищує 50%, підприємство стикається з підвищеними фінансовими ризиками.

Аналізуючи структуру капіталу АТ КБ «ПриватБанк», ми дослідимо метод, який спрямований на максимізацію прогнозованої фінансової прибутковості. Зокрема, ми зосередимося на впливі фінансового важеля на основі фінансової звітності.

Для визначення оптимальної структури капіталу звернемося до табл. 3.1, в якій наведено розрахунок оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації прогнозованої фінансової рентабельності на 2022 рік.

Виходячи з результатів, наведених у табл. 3.1, можна зробити висновок, що власний капітал АТ КБ «ПриватБанк», який складає 25% від загальних активів разом із 75% інвестованого капіталу, принесе найвищу рентабельність капіталу на рівні 18,23%.

Відсутність системного підходу до оцінки оптимізації структури власного капіталу акціонерного товариства, передбаченого чинним законодавством, ускладнює систему управління власним капіталом товариства. Для керівництва підприємства вкрай важливо визначити пріоритет досягнення оптимальної

структури капіталу, оскільки це суттєво впливає на фінансову стабільність і прибутковість бізнесу.

Таблиця 3.1

**Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня
прогнозованої фінансової рентабельності АТ КБ «ПриватБанк», за 2022 рік**

Показники	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3	Варіант 4
	0%	25%	50%	75%
Загальна сума капіталу, тис. грн	549086	549086	549086	549086
Сума залученого капіталу, тис. грн	0	411815	274543	137272
Сума власного капіталу, тис. грн	549086	137271	274543	411815
Коефіцієнт фінансового левериджу	0	3	1	0,3333333
Сума валового прибутку, тис. грн	55106	55106	55106	55106
Ставка відсотку за кредит, %	0	0	0	0
Сума сплачених відсотків за кредит, тис. грн	0	0	0	0
Ставка податку на прибуток, %	0,18	0,18	0,18	0,18
Сума податку на прибуток, тис. грн	9919,08	9919,08	9919,08	9919,08
Сума чистого прибутку, який залишився в розпорядженні підприємства, тис. грн	45186,92	45186,92	45186,92	45186,92
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, %	4,56	18,23	9,11	6,08

Джерело: розраховано на основі річних звітів АТ КБ «ПриватБанк» [16]

Проаналізувавши оптимізацію структури капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за критерієм максимізації прогнозованої фінансової рентабельності, можна зробити висновок, що найвищу рентабельність капіталу, а саме 18,23%, підприємство досягне при збереженні структури власного капіталу на рівні 25% загальних активів і 75% інвестованого капіталу. Крім того, рекомендовано використовувати лінії тренду та ключові фінансові результати банку для прогнозування розвитку АТ КБ «ПриватБанк» та обґрунтування заходів, спрямованих на вдосконалення процесу формування прибутку, з метою максимізації прибутку з дотриманням методичних умов.

У табл. 3.2 наведені вихідні дані, необхідні для цілей прогнозування.

Власний капітал банку демонструє постійну тенденцію до зростання, незважаючи на те, що він був негативним у 2017 році (рис. 3.1).

Таблиця 3.2

Основні фінансові показники АТ КБ «ПриватБанк» у 2008-2022 рр

Рік	Показник (одиниця виміру – млн. грн)			
	Власний капітал	Активи	Зобов'язання	Чистий прибуток/збиток
2008	2165,39	21719,2	19606,1	437,07
2009	3957,79	30652,7	27493,5	382,52
2010	5377,56	51149,7	46242,4	1052,51
2011	8445,14	78410	70515,6	990,5
2012	10790,5	81813,2	71753,9	842,96
2013	8860,2	113427	101557	1370,18
2014	13545,2	145118	128371	1425,81
2015	21263	149328	128065	1370,18
2016	22539	176842	154303	1425,81
2017	-882	202813	188316	-176814
2018	27510	258611	231101	238
2019	23539	225183	216065	1532,76
2020	23619	253675	218345	397
2021	26574	278120	246534	12846
2022	27626	309659	255033	32670

Джерело: розраховано на основі річних звітів АТ КБ «ПриватБанк» [16]

Рівняння тренду $y = 1804.2x - 4E+06$ з достовірністю $R^2 = 0.6395$ демонструє постійне зростання цього показника до 2024 року.

Рис. 3.1. Графічне зображення зміни величини власного капіталу та лінія тренду АТ КБ «ПриватБанк» у 2008-2022 роках

Джерело: сформовано автором

Досліджуючи активи банку, важливо зауважити, що їхня вартість демонструвала послідовну висхідну траєкторію з 2008 по 2022 рік, як показано на рис. 3.1.

Рівняння, яке представляє цю тенденцію, має вигляд $y = 20861x - 4E+07$ і має високий рівень надійності зі значенням $R^2 = 0,9814$. Це рівняння тренду ефективно ілюструє постійне розширення показника до 2024 року.

Правомірність використання лінії тренду $y = 20861x - 4E+07$ для прогнозування результату можна визначити шляхом оцінки значення апроксимації.

Якщо це значення потрапляє в діапазон від 0,9 до 1, це означає валідність моделі.

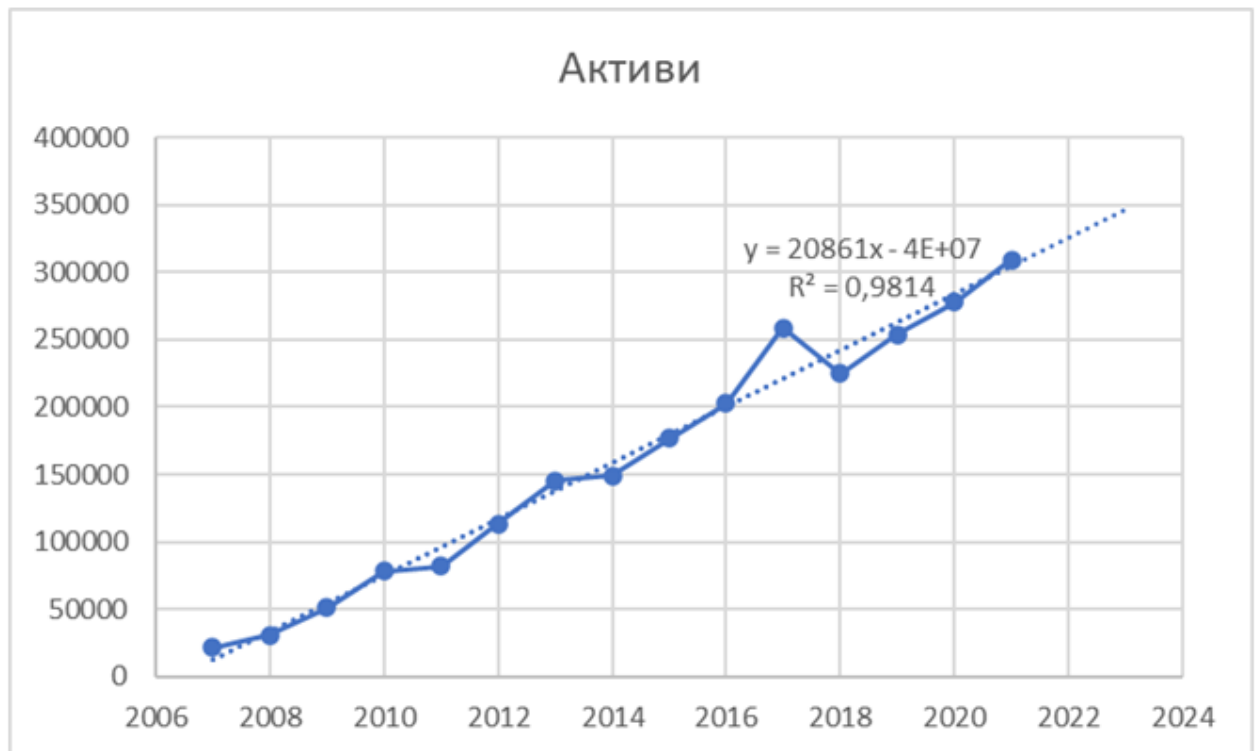

Рис. 3.2. Графічне зображення зміни величини активів та лінія тренду АТ КБ «ПриватБанк» у 2008-2022 роках

Джерело: сформовано автором

Розраховане приблизне значення 0,9814 у проаналізованому сценарії свідчить про те, що лінію тренду можна використовувати для цілей

прогнозування, зокрема вказуючи на очікуване зростання капіталу протягом прогнозованого періоду.

Досліджуючи зобов'язання банку, важливо підкреслити, що ця цифра демонструє послідовну висхідну траєкторію з 2008 по 2022 рік (як показано на рис. 3.2).

Математичне представлення цієї тенденції виражається як $y = 18152x - 4E+07$, з високим рівнем надійності в наближенні, що визначається значенням $R^2 0,9759$. Це рівняння тренду ефективно ілюструє постійне розширення цього показника до 2024 року.

На основі отриманих даних будемо функціонально-вартісну діаграму на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Графічне зображення зміни величини зобов'язань та лінія тренду АТ КБ «ПриватБанк» у 2008-2022 роках

Джерело: сформовано автором

Аналізуючи прибутковість банку, важливо підкреслити, що цей показник демонструє постійну тенденцію до зростання з 2008 по 2022 рік, незважаючи на збиток у 2017 році (рис. 3.4).

Рівняння, що представляє цю тенденцію, є $y = -210,29x + 415529$, з високим

ступенем надійності, що вказується значенням R^2 0,9857. Це рівняння тренду свідчить про поступове зниження показника до 2024 року.

Рис. 3.4. Графічне зображення зміни величини чистого прибутку та лінія тренду АТ КБ «ПриватБанк» у 2008-2022 роках

Джерело: сформовано автором

Можна зробити висновок, що діяльність банку розвивається позитивно, система управління рухається в правильному напрямку. Але надалі важливо, щоб менеджмент банку дотримувався запропонованих методів зміцнення та створював надійну фінансово-економічну основу для розвитку АТ КБ «ПриватБанк».

Щоб збільшити чистий прибуток, необхідно дотримуватися системного підходу з чіткими орієнтирами щодо його формування.

У світлі запровадження нових правил щодо загальних правил капіталу для погашення збитків банки стикаються з необхідністю швидко адаптуватися до мінливого нормативного середовища. Це вимагає переоцінки їхніх бізнес-моделей, оскільки від них вимагатиметься випускати більше незабезпечених довгострокових боргових зобов'язань.

Станом на 1 січня 2022 року в Україні нараховувався 71 діючий банк, тобто

з 2018 по 2022 рік кількість банківських установ зменшилася на 88. Зараз через конфлікт, що триває в країні, працює 67 банків.

За даними Національного банку України, частка іноземного капіталу на досліджуваному ринку зменшилася на 13,79%, що відповідає 14 установам.

Крім того, частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків зменшилася з 47,05% до 33,26% з 2017 по 2022 рік. Власний капітал українських банків у 2022 році продемонстрував негативну динаміку із загальною сумою 53,83 млн грн, що становить менше на 1,29% порівняно з минулим роком.

Таким чином, наведені вище деталі дають підстави стверджувати, що іноземний капітал витікає з банківського сектора України, оскільки російські банки схильні виходити з публічної власності. Як зазначено в аналізі банківської галузі у другому розділі, АТ КБ «ПриватБанк» наразі займає домінуюче становище за активами та власним капіталом, що робить його найприбутковішим банком в Україні в цілому.

Таким чином, запропоновані нами заходи, спрямовані, зокрема, на оптимізацію структури капіталу для досягнення максимальної прибутковості та покращення процесу формування прибутку для максимізації віддачі, мають потенціал для покращення показників фінансової звітності в наступному році.

Запровадивши наш метод оптимізації, прогнозується, що рентабельність капіталу досягне 18,23%, що значно вплине на показники власного капіталу банківської галузі, яка продемонструвала негативні результати у 2022 році.

Розглядаючи пропозицію щодо формування прибутку, беззаперечно, що вона має істотний вплив на досліджувану галузь. Протягом 2022 року АТ КБ «ПриватБанк» успішно зберігає домінуючу позицію на українському банківському ринку, демонструючи вражаючі фінансові показники. Як найприбутковіший банк України, він зафіксував прибуток у 24,3 млрд грн.

Однак нинішнє погіршення макросередовища спричинило підвищені ризики, зокрема вплинувши на прогноз прибутковості банку. Страх не отримати прибуток може призвести до збільшення збитків, що, як наслідок, призведе до підвищення ринкових витрат на фінансування діяльності.

Для економічного виправдання цього заходу прогностичний аналіз прибутку банку виявив негативну тенденцію.

Враховуючи те, що розглядається банк є лідером галузі, дотримання наших рекомендацій щодо максимізації формування прибутку дозволить менеджменту банку підтримувати позитивні прибуткові результати до 2025 року, що, у свою чергу, значно покращить загальний стан банківської галузі України.

Таким чином, в ході роботи нами було досліджено основні стратегії та методи вдосконалення управління акціонерним капіталом АТ КБ «ПриватБанк». Зокрема, обґрунтовано необхідність цих змін, аналізуючи систему управління акціонерним капіталом АТ КБ «ПриватБанк». Аналіз виявив очевидні проблеми з фінансовим управлінням, а також недостатню капіталізацію банку, що робить його вразливим до потенційних збитків як зараз, так і в найближчому майбутньому. Саме тому, вважаємо що систему управління варто вдосконалити шляхом оптимізації структури капіталу для максимізації фінансової прибутковості та покращення процесу формування та розподілу прибутку всередині банківської установи.

Економічне обґрунтування запропонованих заходів з удосконалення базується на концепції оптимізації структури, що передбачає визначення ідеального балансу між власним і позиковим капіталом. Завдяки ретельному розрахунку було встановлено, що структура капіталу, яка складається з 25% власного капіталу та 75% позикового капіталу, принесе найвищий прибуток на інвестиції, досягнувши 18,23%. Проте прогностичний аналіз виявив тривожну тенденцію – з імовірністю 98% очікується зниження показника прибутку до 2024 року. У зв'язку з цим керівництву банку варто активізувати процес формування та використання прибутку.

ВИСНОВКИ

У сфері суб'єктів господарювання акціонерні товариства розглядаються як один із найменш нестабільних варіантів, але водночас є однією з найефективніших форм організації підприємств у ринковій економіці. Ця конкретна структура сприяє оптимальному використанню особистих заощаджень населення для отримання додаткових коштів. Управління акціонерним товариством передбачає розподіл управлінських обов'язків між загальними зборами, наглядовою радою та виконавчим органом, що часто може призводити до конфліктів у корпоративних відносинах і створювати можливості для неправомірної поведінки персоналу товариства.

Банківський сектор в Україні зараз стикається з проблемами щодо використання капіталу серед акціонерних підприємств. На цих підприємствах спостерігається низька ефективність використання основних фондів, що призводить до збільшення фізичного та морального зносу. Крім того, у загальній структурі джерел фінансування суттєво зросла частка короткострокової кредиторської заборгованості. Це призвело до формування капіталу з довшим терміном обороту, в основному за рахунок зменшення частки грошових коштів в оборотних активах. На жаль, ці фактори стримують розвиток нових товарів і послуг. Для вирішення цих проблем вкрай важливо створити ефективну систему управління капіталом, яка враховує швидкі зміни зовнішнього та внутрішнього середовища. Ця система повинна інтегрувати стратегічні перспективи з поточними завданнями, дотримуючись закритої схеми управління. Впроваджуючи ефективні практики управління капіталом, акціонерні товариства можуть визначати чіткі цілі та завдання формування капіталу. Зрештою, основною метою формування та використання капіталу в цих компаніях є максимізація добробуту власників бізнесу.

Вивчивши склад та організацію акціонерного капіталу, можна визначити, що досліджувана банківська установа не переживає кризи та залишається фінансово спроможною, про що свідчить позитивний нерозподілений прибуток АТ КБ

«ПриватБанк».

Аналіз структури пасивів АТ КБ «Приватбанк» виявляє тривожну тенденцію зміни структури капіталу підприємства за досліджуваний період часу.

Протягом аналізованого періоду спостерігається послідовне зниження довгострокових зобов'язань та забезпечення, демонструючи тенденцію до зниження. Аналогічно, коефіцієнт власного капіталу також зменшився. Ці зміни негативно вплинули на фінансову стійкість підприємства, оскільки зменшилася частка власного капіталу в загальній структурі капіталу.

Оцінивши ефективність управління структурою акціонерного капіталу в АТ КБ «ПриватБанк», можна зробити висновок, що перевірка показників фінансової стійкості протягом досліджуваного періоду виявила хиткий фінансовий стан саме цього підприємства.

Хоча коефіцієнт залучення власного капіталу до формування активів зріс у 2020 році, згодом він продемонстрував незначне зниження у 2022 році, впавши з 0,18 до 0,14 (або з 18% до 14% відповідно). Це значення, хоча все ще відповідає оптимальному порогу принаймні 10%, підтверджує вищезазначену тенденцію його значної ролі, а також зниження безпеки акціонерного капіталу підприємства через інвестиції в капіталізовані активи, такі як основні засоби та нематеріальні активи. Це також підтверджується зниженням відповідного коефіцієнта з 0,11 у 2020 році до 0,06 у 2021 та 2022 роках.

Отже, управління капіталом в АТ КБ «ПриватБанк» не є особливо ефективним через зниження забезпеченості власними коштами та зростання непрацюючих активів. Що стосується коефіцієнта мультиплікатора капіталу, який вказує на те, наскільки активи покриті власним капіталом, ідеальне співвідношення становить 12-15 разів, він починався з 1,35 протягом досліджуваного періоду і підвищувався до 1,86 до кінця.

Початкове спостереження показує, що темпи зростання активів, які досягли 23,5% у 2021 році, перевищують темпи зростання власного капіталу, який залишався на місці з 2020 по 2022 рік. Це свідчить про відмову від покладення на «повноваження» та їх включення до власного капіталу.

Очевидно, що фінансова стабільність банку не забезпечується належним чином лише його капіталом, що робить його вразливим до потенційних збитків як зараз, так і в осяжному майбутньому.

Зважаючи на поточний стан банку, ми розробили стратегію його розвитку та запропонували ряд заходів щодо усунення недоліків, виявлених під час аналізу системи управління капіталом банку.

Комплексний аналіз показує, що АТ КБ «ПриватБанк» позиціонує себе як надійну та успішну установу на фінансовому ринку. Однак зміна керівництва призвела до кризової ситуації, що створює нові ризики для організації.

На нашу думку, вдосконалення системи управління може бути здійснено шляхом оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації фінансової прибутковості та уточнення процесу формування та розподілу прибутку всередині банківської установи.

Запропоновані заходи щодо вдосконалення виявилися економічно обґрунтованими, зокрема шляхом розрахунку оптимізації конструкції. Це передбачало визначення оптимального співвідношення власного та позикового капіталу. Результати показали, що найбільшу рентабельність капіталу досягне АТ КБ «ПриватБанк» – 18,23%, при цьому структура власного капіталу складатиме 25% від загальних активів і 75% від залученого капіталу.

Однак за допомогою прогнозування було визначено, що показник прибутку, ймовірно, буде демонструвати тенденцію до зниження до 2024 року з імовірністю 98%.

Отже, керівництво банку має активізувати процес формування та використання прибутку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амоша О. С. Стратегія вдосконалення господарського механізму. Вісник НАН України. 2014. №2. С. 11-15.
2. Аналітичний огляд банківської системи України, серпень 2022 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2022-08.pdf?v=4
3. Бойчик І. М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор - Видавництво, 2016. 378 с.
4. Блонська В. І. Діагностика управління капіталом підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 191. С. 252–258.
5. Доманчук А.І. Формування системи управління фінансами компаній. *Гроші, фінанси та кредит*. 2018. Вип. 29. С. 22-25.
6. Городня Т. А. Стефанюк О. Р. Сучасна стратегія управління капіталом підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 181. С. 250-253.
7. Забчук Г., Іващук О. Ризики банківської системи України в умовах воєнного стану. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. № 1–2. С. 50–61.
8. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 17 грудня 2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. Ст. 32.
9. Еркес О., Калита О., Сундук Т. Банківська система України в умовах війни. *SCIENTIA·FRUCTUOSA*. 2022. № 144(4). С. 122–133.
10. Кваша О. В. Акціонерний капітал як економічна категорія. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 25. С. 103-107
11. Кіндрацька Г.І. Аналіз господарської діяльності: навч. посібник Львів: ЗУКЦ, 2017. 310 с.
12. Клейслер О. Сучасні реалії управління фінансовими потоками підприємств. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету* 2016. Вип. 9. С. 30-35.
13. Лебідь О. В. Підвищення ефективності функціонування капіталу підприємства за рахунок управління узгодженістю його підсистем. *Науково-технічний збірник*. 2014. Вип. 80. С. 160-171.

14. Основні показники діяльності банків в Україні. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.
15. Отенко І.П. Фінансовий аналіз: навчальний посібник, Харків: Конрад, 2015. 156 с.
16. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua>
17. Пишний А. Фактор незламності: як фінансова система долає виклики війни та що буде далі. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/16/697112>
18. Проволоцька О.М., Ясиненко Д.В. Використання акціонерного капіталу підприємств: теоретико-методичні проблеми дослідження та умови підвищення ефективності. *Вісник Криворізького економічного інституту КНУ*. 2013. № 1. С. 63-66.
19. Рибіцька А. В. Управління капіталом підприємства на основі оптимізації структури позикового капіталу. *Фінансовий простір*. 2014. № 3. С. 125.
20. Сілакова Г. В., Сопіженко О. О. Оптимізація структури капіталу підприємства на основі використання теоретико-ігрового підходу. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. № 4. С. 118-123.
21. Соколовська З.М. Оптимізація фінансового управління банками на основі імітаційного моделювання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. Вип. 1. С. 56-61.
22. Сокур М. І., Божик Д. П. Підвищення конкурентоспроможності підприємства шляхом оптимізації структури капіталу. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. 2014. Вип. 3. С. 42-48.
23. Сисоєнко І. А., Карлюка Д. О. Аналіз основних фінансових показників діяльності банків України. *Підприємництво та інновації*. 2022. Вип. 23. С.132-137. 11.
24. Стрелюк О. В. Математична модель оборотного капіталу у моделюванні операційної та фінансової діяльності підприємства. *Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем*. 2013. Вип. 18. С. 232-242.

25. Українська Л. О. Характеристика структурної побудови системи управління акціонерним капіталом промислового підприємства. *Економіка підприємства: електрон. наук. фах. вид.* 2013. Вип. 8: URL: http://businessinform.net/pdf/2013/12_0/159_162.pdf

26. Урсул І.І. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств URL: jspui/bitstream/123456789/4113/1/Акт.пр.мен.2015-222-224.pdf

27. Федорущенко Б. В. Система забезпечення фінансової безпеки банківського сектору України. Розвиток банківських систем світу в умовах глобалізації фінансових ринків: Матеріали XV Міжнародної науковопрактичної конференції (17 листопада 2021 року, м. Черкаси). Черкаси, 2021. С.80-83. 215.

28. Федорущенко Б. В. Сутність і декомпозиція фінансової безпеки банківського сектору. *Вісник Університету банківської справи*. 2020. № 3. С.52-58.

29. Хамініч С. Ю., Харланова Ю. О. Управління акціонерним капіталом у промисловості. *Економічний вісник університету*. 2013. №20. С. 66— 69.

30. Чайковський Я., Чайковська І., Чайковський Є. Ефективність діяльності банківських установ в Україні. *Світ фінансів*. 2022. №3(72). С. 127-140.

31. Чиж Н. М., Дзямулич М. І. Особливості управління структурою власного капіталу акціонерних товариств. *Економічний вісник*. 2014. №3. С. 234-239

32. Aluchna M., Ldowu S. Responsible corporate governance. Towards Sustainable and effective Governance structures. London Metropolitan University, London, UK. *Springer International Publishing AG*. 2017. 288 p. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-55206-4>

33. Baranovskyi O. I., Zherlitsyn D. M., Nechyporenko A. V., Sokyрко O. S. Econometric models of monetary policy effectiveness in Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol 3. No 30. P. 226-235.

34. Baranovskyi O. I., Khutorna M. E. Methodology of forming the system of ensuring financial stability of credit institutions. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. № 4. С.4-14

35. Baranovskyi O., Vovchenko R. Key aspects of financial security implementation in the banking sector of the economy of Ukraine. *Global and regional*

challenges of 21 century economy. Cracow: Cracow university of economics, 2013. P.453-463

36. Church A. H., Rotolo C. T., Ginther N. M., Levine R. How are top companies designing and managing their high-potential programs? A follow-up talent management benchmark study. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*. 2015. 67, 17-47. <https://doi.org/10.1037/cpb0000030>

37. Kuzheliev M., Zherlitsyn D., Rekunenko I., Nechyporenko A., Nemsadze G. The impact of inflation targeting on macroeconomic indicators in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2020. №15(2). P. 94-104.

38. Kuzheliev M., Britchenko I. Theoretical and methodological aspects of formation of corporate control system in Ukraine. *Ikonomicheski Izsledvania*. 2016. № 25(2). P. 3-28.

39. Zherlitsyn D. M., Kuzheliev M. O., Nechyporenko A. V. Bioresources Price Trend and GDP Growth Adjustment. *International Journal of Advanced Biotechnology and Research (IJABR)*. Vol. 10. Special Issue-1. 2019. P. 379-383